

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ
DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI, ÜRETİCİLERİN
VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE
GELECEKTE YAŞANABİLECEK BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN
EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)
ORDU VE GİRESUN ÇALIŞMA ZİYARETİ TUTANAKLARI

-----0-----

28 Haziran 2025 Cumartesi

-----0-----

- Ordu'da yapılan Ordu ve Giresun İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinin Sunumu ve İstişare Toplantısı

28 Haziran 2025 Cumartesi
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.18
BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TUFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)
----- 0 -----

(Ordu ve Giresun Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sunumu ve İstişare Toplantısı)

ORDU VALİSİ MUAMMER EROL - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz; öncelikle Ordu'muza hoş geldiniz diyoruz.

Bu çalışma ziyaretinin Ordu'muz, Giresun'umuz, milletimiz, memleketimiz, tarımımız, fındığımız için özellikle de hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Sayın Başkanım, inşallah, yerinde tespit ve değerlendirmeleriniz yapılacak düzenlemelere ve çiftçimizin beklentilerine de karşı gelecek sonuçları ortaya koyacaktır diye ümidimi arz ediyorum, mikrofonu size takdim ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Valim.

Öncelikli olarak dün akşamdan beri gösterdiğiniz nazik ev sahipliği için de sizlere teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli milletvekillerimiz, bölge milletvekillerimiz, tarım teşkilatımızın değerli yöneticileri, sivil toplum örgütlerimiz, ziraat odalarımız ve bugünkü programa katılan üreticilerimiz ve değerli misafirler; Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ortak önergelerle oluşturulan ülkemizde yaşanan Şubat, Mart ve özellikle Nisan ayının 7, 8, 9, 10, 11,12 günlerindeki gibi beklenmedik boyutta ve şiddette yaşanan ve üreticilerimizde belli bölgelerde yoğunlaşan ama genellikle ülkemizin yüzde 60-70'ini dolaylı, yüzde 40-50'sini doğrudan sert bir şekilde etkilemiş olan zirai donun etkilerinin sahada gözlemleyerek araştırmak için yollardayız.

Bu, üçüncü bölge turumuz; önce Malatya'dan başlayıp Adıyaman, Maraş, Adana, Mersin, Niğde, Kayseri, Karaman bölgelerinde ziyaretlerimiz olmuştu. Geçtiğimiz iki hafta önce de Bolu, Düzce ve Adapazarı bölgelerinde ziyaretlerimiz olmuştu. Bu hafta da dün akşamdan itibaren Giresun'dan başladığımız, bugün Ordu, yarın Tokat ve Amasya'ya kadar uzandığımız bir saha ziyaretimiz olacak. Bu ziyaretlerde iki türlü çalışma yapıyoruz: Birincisi, tarım teşkilatlarımız ve ziraat odalarımızdan ve bölgenin konuyla ilgili muhatabı olan bu arkadaşlarımızdan kim varsa bunlarla bu toplantı vesilesiyle bir istişare ve değerlendirme toplantısı yapıyoruz, notlarımızı alıyoruz. Aynı zamanda da bölgede bölge üreticisiyle de bir araya gelip zirai donun hasarlarını hem onlardan dinlemek hem de boyutlarını bizzatihi fiziki olarak gözlemlemek suretiyle notlarımızı alıyoruz ve bu konuda yapılması gerekenlerle ilgili yapacağımız çalışmalar için de önemli veriler elde ediyoruz. Bazen veriler dosyada oluyor, rakamsal olarak, istatistiksel olarak bir değeri ifade ediyor ama bunun yaşandığı yerde konuyu görmenin, izlemenin, hissetmenin elbette değerlendirmede farklı bir katkısı oluyor, onun için sahalardayız, yoksa tarım teşkilatlarımız, valiliklerimiz, teşkilatlarımız ilk andan itibaren, zirai don ortaya çıktığı andan itibaren sahaya indiler; bakanlıklarımız, Bakan Yardımcılarımız, Bakanımız indi ama onlar idari ve teknik bir çalışma yürütüyorlar ister istemez, üreticinin meselesine yakinen çözüm üretme amacıyla sahadalar. Biz de Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak yani milletin seçtiği, millet iradesinin yansıdığı bu değerli Meclisimiz halkımızın temel durumunu da net olarak gözlemleyerek bunu raporlaştıracamız ve bu konuda oluşturduğumuz raporu da hem Meclis Başkanlığımıza hem de Bakanlığımıza ve yetkili diğer kurum ve kuruluşlara sunarak benzer bir zirai don ya da yaşanabilecek diğer iklimsel olaylar karşısında ne gibi önlemler alınabilir, önlem alma kapasitemizin ötesine taşan konularda neler yapmak gerekiyor? Üreticinin geleceğine, çiftçinin, özellikle üreticinin tarımın geleceğine daha güvenli bakabilmesi için iklimi de yönetebilecek, iklim hasarlarını da yönetebilecek bir üretim ve destek mekanizmasını sigorta ya da destek mekanizmasını hayata geçirmek gerekir. Bunları da çalışarak, inşallah verimli bir Komisyon çalışması gerçekleştirerek görevimizi tamamlamayı arzu ediyoruz. Onun için de bugün Ordu'da sizlerin misafiri olduk.

Hepinize teşekkür ediyorum ben.

Öncelikli olarak Ordu Tarım ve Orman İl Müdürlüğümüzün sunumunu -sanırım- izleyeceğiz -Giresun da burada herhâlde- sonra birlikte duruma göre notlarımızı alarak ilerleyeceğiz.

Bugün buradaki Komisyon milletvekillerimizi ben kısaca tanıtayım: Niğde Milletvekilimiz Ömer Fethi Gürer Bey, Ordu Milletvekilimiz İbrahim Ufuk Kaynak, Tokat Milletvekilimiz Cüneyt Aldemir, Denizli Milletvekilimiz Nilgün Ök, Kahramanmaraş Milletvekilimiz Mevlüt Kurt, Düzce Milletvekilimiz Ercan Öztürk, Tekirdağ Milletvekilimiz İlhami Özcan Aygun ve Antalya Milletvekilimiz Şerafettin Kılıç Beyefendi'yle buradayız. Bölge vekillerimiz var: Seyit Torun, Naci Şanlıtürk burada, yine, Elvan Işık Gezmiş var. Büyükşehir Belediye Başkan Vekilimiz Celal Tezcan Bey var, benim siyasi olarak söyleyebildiğim. Biraz sonra diğer arkadaşlarımız da söz aldıkça zaten tanışmaya devam edeceğiz Sayın Valim.

Buyurun.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Başkanım, Sayın Valim, çok kıymetli milletvekillerimiz, STK'lerimizin çok değerli temsilcileri, siyasi partilerimizin çok değerli temsilcileri; öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum. Sizleri fındık, kivi, bal diyarı Ordu'muzda ağırlamaktan duyduğum memnuniyeti ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkanım, tabii, konumuz her ne kadar oluşan zirai donun, soğuk zararlarından sonra ortaya çıkan zirai donun etkilerini bugün burada görüşecek olsak da ben Ordu'muzun tarımıyla ilgili genel bilgileri sizlerle paylaşıp sunumuma öyle devam etmek istiyorum.

Ordu ilimizin 770 bin nüfusu olup 595.200 hektar yüz ölçümüne sahip 19 ilçesi olan, 262.200 hektar tarım arazisi olan bir iliz. Bu tarım arazilerinin içerisinde ayrıca 49.500 hektar mera alanımız var, 202 bin hektar orman alanımız var ve Türkiye'de en çok çiftçisi olan iliz Sayın Başkanım, 128.500 kayıtlı çiftçimiz var. ÇKS'ye -Çiftçi Kayıt Sistemine- kayıtlı arazi miktarına baktığımızda da toplam 262.200 hektarlık arazimizin 169.500'ü Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı, bu da yüzde 65'e tekabül ediyor, toplam arazimizin yüzde 65'i ÇKS'ye kayıtlı. Tabii, rakamlardan da tabloda da anlaşılacağı üzere ÇKS'ye kayıtlı olan bu arazilerin 159.700 hektarı da fındık arazileri. Bu da ilimizde tarım arazilerimizin büyük bir kısmını fındığın oluşturduğunu göstermektedir, oransal olarak da belirtecek olursak yüzde 87'sini fındık oluşturmaktadır.

Hayvancılık işletme sayımız da... 30.500 işletmemiz var. Genelde hem bitkisel üretimde hem de hayvansal üretimde küçük aile işletmeciliği şeklinde ilimizde tarım yapılmaktadır.

Burada ben özellikle bu verileri de paylaşmak istedim. İşletme büyüklüklerimize bir göz atalım, parsel sayımıza bir bakalım istedim. Neden? Çünkü Türkiye'de ortalama işletme büyüklüğü 60 dekar civarında, ilimizde ise işletme başına düşen ortalama arazi miktarı 13.32 dekar. Yani çok küçük işletmelerimiz var ve her işletmemizin arazisi 8 parçaya ayrılmış durumda, 8 tane parseli var aşağı yukarı her işletmemizin; bu da gösteriyor ki ortalama parsel büyüklüğümüz 2 dekarın altına denk geliyor.

Toplamda 1 milyonun üzerinde kayıtlı parselimiz var Sayın Başkanım. Bu kayıtlı parsellerin 800 bininde don hasar tespit çalışmaları gerçekleştirdik. Yani aslında ilimizdeki bu tablo, bu rakamlar, işletme başına düşen ortalama arazi miktarı ilimizde fındığın ne şartlarda yetiştirildiğinin, oldukça maliyetli bir üretim yapıldığının da bir göstergesi. Makineli tarım yapılmayan bir il aynı zamanda ilimiz, dolayısıyla maliyetler oldukça yüksek.

Arazi varlığımızın şöyle genel dağılımına bakalım olursak: 2 milyon 622 bin dekar arazinin 328 binini tahıllar ve diğer bitkisel ürünler kaplıyor, sebze alanlarımız çok düşük 13.450 dekar; meyveler, içecek ve baharat bitkileri dediğimiz 2 milyon 280 bin 400 dekar arazinin 2 milyon 272 binini fındık bahçeleri oluşturuyor. Çayır, mera alanı ve orman alanlarını görüyoruz. Bitkisel üretimde yetiştirilen, buradan elde edilen ürünlere bir baktığımız zaman meyvelerin, dolayısıyla fındığın ne kadar yüksek olduğunu görebiliyoruz. 76 bin ton tarla ürünlerimiz, mısır, buğday, arpa, fasulye gibi ürünlerimizin üretimi yıllık 76 bin ton 2024 yılında. Meyvelerin üretimi 236 bin ton 2024 yılı için; sebze üretimimiz de 17 bin ton.

İlimizin öne çıkan ürünlerine şöyle göz atacak olursak: Fındıkta geçtiğimiz yıl -2024'te- 202.065 tonla Türkiye'de ilk sıradayız ve yüzde 28'ini üretiyoruz Türkiye üretiminin. Bu, yıllara göre değişkenlik gösteriyor tabii, 200-250 bin arasında bir üretimimiz var. Kivide ise Türkiye'de ilk 5 ilden bir tanesiyiz, 3.914 dekarlık bir arazi varlığımız var, bu da ülke üretiminde yüzde 9,3'e tekabül ediyor.

Sayın Başkanım, bal üretiminde de Ordu, Türkiye'de ilk sırada yer alıyor, kovan sayısı bakımından 2'nci sırada, bal üretiminde de ilk sırada yer alıyor. Normalde bal üretimimiz de 17-19 bin ton civarında ama geçen sene mevsimsel nedenlerden dolayı 13 bin ton gerçekleşti ama buna rağmen ilk sıradayız.

Hayvan varlığımız... Tabii, büyükbaş, küçükbaş hayvancılık, gene su ürünleri ilimiz için önemli. Büyükbaş hayvan varlığında 131 bin büyükbaş hayvanımız var, 183 bin de küçükbaş hayvanımız mevcut. 260 bin kanatlı, 625 bin arı kovanımız var. Bu rakamlarla da -biraz önce de ifade ettim- kovan sayısında 2'nci sırada, Muğla'nın ardında; bal üretiminde de 1'inci sırada yer alıyoruz.

Hayvansal üretimlerimiz: Süt 203 bin ton, et 13 bin ton, peynir, yumurta, yansıda görüldüğü gibi burada da en önemli hayvansal ürünümüz bal. Su ürünleri gene ilimiz için önemli bir sektör; genelde yetiştiricilik yapılan alanlardan elde edilen su ürünleri miktarı 5.500 ton civarında. Denizde 7 tane kafes balıkçılığı işletmemiz var, iç sularda 25 tane kafes işletmemiz var, toplam 32 tane su ürünleri tesisimiz var irili ufaklı. Tabii, su ürünleri üretimini de genelde avcılık rakamları etkiliyor, değiştiriyor. İşte, avcılığın yoğun olduğu, ürünün fazla olduğu yıllarda su ürünleri üretimimiz de artış göstermiş durumda.

Tarımsal destekleme ödemelerine şöyle göz atacak olursak: 2025 yılında şu ana kadar 676 milyon TL ilimiz üreticilerine destek olarak ödendi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Dona gelelim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bir de dona gelelim.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Evet, dona geldik Sayın Başkanım, şu an donla ilgili verileri paylaşacağım.

Şimdi, 11-12 Nisan tarihlerinde gerçekleşen düşük sıcaklıklar, başta fındık olmak üzere tarımsal ürünlerimizde bahçelerin bulunduğu rakıma göre, yöneye göre, bakıya göre, fındık çeşidine, bahçenin rüzgâr alıp almadığına göre, düşük sıcaklıklara maruz kalma süresine de bağlı olarak fındık bahçelerimizde zararlar oluştu. Tabii -özellikle rakım burada çok etkili oldu- 150 metre rakımdan itibaren fındık bahçelerimizde zarar oluşmaya başladı ve rakam arttıkça da bu donun etkileri daha da artış gösterdi. Zirai dondan etkilenen ve tarım sigortası yaptırmış olan üreticilerimizin bu zararları TARSİM eksperleri tarafından tespit edildi. Sigorta yaptırmayıp Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olan üreticilerimizin zararları tespit çalışmaları ise il, ilçe tarım müdürlüklerimizdeki teknik ekiplerimiz ve ziraat odalarımızla oralarda görev yapan personel tarafından yürütüldü.

Zirai dondan etkilenen ürünlere baktığımızda etkilenen ürünlerin neredeyse tamamına yakını fındık bahçeleri, yüzde 99'u fındık alanı. Bunun yanında ceviz, elma, armut, üzüm gibi sınırlı da olsa az sayıda kapama bahçemiz var. Bölgemizde genelde meyve ağaçları dağınık olarak fındık bahçeleri içerisinde yer alıyor Sayın Başkanım, aslında bu bahçelerdeki meyve ağaçları da 150 rakımın üstünde özellikle çok ciddi zarar gördü ama kapama bahçe olmadığı için tabloda o ürünleri göremiyoruz. Kivi bahçeleri var gene ilimizde kapama bahçe olarak; bu kivi bahçeleri de genelde sahil bandında tesis edilmiş olduğu için 750 rakıma kadar olan yerlerde de az miktarda da olsa kivi bahçelerimiz var ancak sahildeki bahçelerimizde önemli bir sıkıntı yok, 300 rakımın üstünde yer alan bahçelerimizde de bir miktar zarar söz konusu.

TARSİM poliçe bilgilerimize şöyle bir bakalım olursak: 2025 yılında 29.077 poliçe düzenlenmiş ve bunun 25.943 tanesi don teminatı olan poliçe. Önceki yıllara baktığımızda -2023 ve 2024'te- poliçe sayımızın çok daha fazla olduğunu görüyoruz; 53 binlerden 2025'te 29 bine düşmüş. Sayın Başkanım, daha önceki yıllarda -2004 yılında, 2014 yılında- Ordu ilimizde ciddi bir soğuktan etkilenme oldu ve önemli zararlar oluştu, bu da vatandaşta "Her on yılda bir böyle bir zarar oluşuyor." gibi bir kanı

oluşturdu. Bunun üzerine 2023-2024'te gene "Her bir on yılda oluyor, yine bir zarar olabilir." gibisine biraz daha sigortaya ilgi arttı ve poliçe sayımız 58 binlerdeydi ama 2025'te artık herhâlde üreticimiz bu zararın daha oluşmayacağını düşündü ki on yıl geçti diye düşünmüş olacak ki poliçe sayımızda azalma oldu.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başka bir sebebi olabilir mi? Biraz bu muğlak bir sebep gibi geldi yani "On yılda bir don olur." deyip 46 bin, 58 bin, 53 binden pat diye 29 bine düşmesi...

TARSİM burada mı acaba? TARSİM'de başka bir veri var mı?..

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başka bir şey daha söyleyeceğim şimdi: Sadece donu düşünmemiştir diye düşünüyorum ben üreticinin, burada asıl başka sebepleri aramak gerekiyor. O sunumları inşallah temsilciler...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - TARSİM'in kendilerinde var mı acaba neden bu -yüzde 100'e yakın bir düşüş- 53 binden 29 bine düşmüş.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Tamamen hasar endeksli poliçe yapıldığı için...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Nasıl, ne demek?

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - 2014 yılında da hasar olduğunda poliçemiz 100 binin üzerine çıktı ama daha sonra, hasardan sonraki yıllar düşüyor bu.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır, hayır; iki yıl arasında sert bir düşüş var da ondan diyorum.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Evet.

Mesela, 2014 yılında 34 bin poliçe varken -hasar olduğu yıl, önemli katastrofik bir hasardı- 2015'te 161.300'e çıktı poliçe ama bir daha sonraki yıl 82 bine, daha sonra 50 bine düştü. Yine, aynen bu tekerleme, dörtler tekerlemesinde 2024'te beklenti vardı, olmayınca...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Nasıl bir beklenti? Anlamadım yani on yıl önce oldu, öyle mi...

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Hayır, 1994'te, 2004'te, 2014'te hasar oldu, böyle bir inaniş var üretici dilinde.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok istatistiksel çalışmış üretici yani üreticimizin bu kadar istatistik yöntemi kullanıyor olması da ilginç geldi bana.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Bir yıl gecikmeli oldu, ters köşe oldular.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tam tutturamadı diyorsunuz yani ilginç.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Ama önümüzdeki yıl -herkes de tahmin ediyor ki- 2 veya 3 kata çıkacak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok yüksek bir noktaya...

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Çıkacak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayırlısı, bakalım.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, Müdürüm, toparlayın.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Başkanım, burada da ilçelerimizde don zararından etkilenen arazi miktarlarımız ve üretici sayılarımız var. Bu oluşan dondan toplamda ÇKS'ye kayıtlı etkilenen kişi sayısı 118 bin 907 kişi; etkilenen alan, çalışma yaptığımız ve don zararı tespit ettiğimiz alan miktarı ise 1 milyon 335 bin 242 dekar; bizim yaptığımız, ziraat odalarımızla beraber il, ilçe tarım müdürlüklerimizin yapmış olduğu tespitlerde ortaya çıkan rakam. Yine, TARSİM eksperlerince incelenen -biraz önce de ifade ettiğim- poliçe yaptıran üreticilerimizin zararının incelendiği alan da 121 bin 282 dekar.

Sayın Başkanım, toplam zarar gören yani hasar tespiti yapılan hasar tespitlerde ÇKS'ye kayıtlı alan içerisinde 1 milyon 335 bin 242 dekar alanda bizim hasar tespit ettiğimizi ifade etmiştim. Bu 150, 200, 250 rakıma kadar olan sahil kesiminde ortalama zarar yüzde 10 ile 25 arasında tespit edildi. Tabii, bu, sahile yakın kesimlerde yüzde 10'lara düşerken 250 metre rakıma çıktıkça daha arttı, yüzde 25'lere çıktı, yer yer de yüzde 25'in üzerine çıkan yerler de oldu ama çok daha sınırlı. Orta kesim dediğimiz, 250-750 metre rakım aralığında kalan yerlerde sahil bölgelerine yakın olan aşağı kesimlerde yüzde 30 ile yüzde 75 arasında değişen zararlar tespit ettik. Yine yukarı ilçelerde 750 rakıma yaklaştıkça da bu zarar oranı yüzde 45 ile yüzde 80'lere ulaştı. Sayın Başkanım, yüksek kesim sayılan 750 metre ve üzerinde ise yüzde 55'ten zararın başladığı ve 900 metre üzerinde ise yüzde 100'lere varan zararın olduğu tespit edildi yapılan bu çalışmalarla.

Hasar oranlarına göre alan miktarına baktığımızda Sayın Başkanım, 527 bin dekar alanda yüzde 80 ile 100 aralığında, 283 bin dekar alanda yüzde 60 ile 80 arasında, 201 bin dekar alanda yüzde 40 ile 60 arasında, 133 bin dekarda yüzde 20 ile 40 arasında, 188 bin dekarda da yüzde 5 ile 20 aralığında hasar tespit edildi ve çalışmaları şu an tamamlamış durumdayız Sayın Başkanım. Bu çalışmaların sonuçlarını Bakanlığımızın açmış olduğu sisteme parsel parsel bu verileri işlemek suretiyle tamamladık, Bakanlığımıza gönderdik. Bundan sonrasında da sahada yapılan bu çalışmalarında 163 teknik personelimize, il ve ilçe tarım müdürlüklerinde görevli ve ziraat odalarımızda görevli mühendis arkadaşlarımız tarafından yürütüldü. Bu, çalışmalardan görüntüler... Yine, Sayın Bakanımız 19 Nisan tarihinde Ordu'ya geldi ve üreticilerimizle bir araya geldi, don zarar oluşan ilçelerimizde incelemelerde bulundu; oradan görüntüler. Yine, genel müdürlerimiz ve genel müdür yardımcılarımız ilimizi ziyaret ettiler, ilçelerimizde yapılan hasar tespit çalışmalarında onlar da sahada üreticilerimizle bir araya geldi.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Müdürüm, şimdi, arıcılıkla ilgili söylemiştiniz ya; zirai donun arıcılara etkisi oldu mu? O konuda bir şey geçmedi.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Evet Sayın Vekilim, bizim arıcılarımız genelde il dışına gitmek suretiyle tamamına yakını gezginci arıcılık yapıyor. Dolayısıyla bizim ilimizde yaşanan bu dondan dolayı arıcılarımızın etkilenmediğini söyleyebiliriz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Başka bölgelerde var mı?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Gittikleri yerde var mı bir etkilenme, o konuda bir veri var mı?

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Başkanım, gittikleri yerde bitki örtüsü olumsuz etkileneceği için mutlaka... Şu ana kadar gelen bilgiler aslında olumlu yönde, çok büyük bir sıkıntı olmadığını, mevsimin de güzel gittiğini ifade ediyorlar ama bitki örtüsü etkilendiği için mutlaka bir miktar etkilenme olmuştur.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Ben teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, oturmadan Sayın Müdürüm...

Sayın Müdürüm, şimdi "1 milyon 335 bin 242 dekar." dediniz, bu, sizin normal ÇKS, asıl bir de ÇKS'sizler var; onlarla ilgili rakam ne? Bir çalışmanız var mı?

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Vekilim, şimdi, bizim 2 milyon 272 bin dekar fındık alanımız var ve bu çalışmayı biz sadece ÇKS'ye kayıtlı araziler üzerinde yaptık.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O diğer kişiler şu anda cezalandırılıyor.

ORDU TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Diğerleri üzerinde bir şey yapmadık çünkü eğer bir ödeme yapılacaksa Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı üreticilerimizin arazilerindeki oluşan hasar için yapılacaktı; biz de çalışmalarımızı o doğrultuda gerçekleştirdik, diğer alanlarda bir çalışmamız yok efendim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir de TARSİM'de şey demiştiniz... TARSİM Bölge Müdürümüz burada da... Çünkü bir şeyi de soracağım: Ordu'da donla ilgili benim poliçem var, hasar tespiti için başvuru yaptım ama gelen eksperler tarafından değerlendirmeye tabi olmayan poliçemiz var mı?

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Don hasarı olduğundan teminatla ilgili bir sıkıntı yok. Yani gördüğünüz gibi, evre olarak ileri evredeydi, özellikle nisan ayında...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Poliçelerin hepsi o zaman değerlendirmeye girdi.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Evet yani don teminatı olan poliçelerin hepsinde oldu yani...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - 25.943 poliçenin 25.943'üne de hasar tespiti olarak...

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - 20.686 adet poliçeden bize ihbar geldi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Müdürüm, bize verilen rakam 25.943.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Don teminatlı olan ama bu don teminatlı poliçenin 21.362 adetinden ihbar geldi, diğerlerinden belki rakam olarak düşüktü, ihbar gelmedi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bu rakamlar da uyuşmuyor o zaman ki.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Vekilim, şöyle...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - "İhbar gelmedi." diyor İlhami ağabey; ihbar gelmeyince TARSİM bir işlem yapmıyor ki.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, yok, ihbar net olarak kaç tane, herhâlde onu soruyor. İhbar gelip de hasar gören poliçe... Don olaylarını soruyor herhâlde...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Soru içinde soru sordu İlhami Bey. Yani bütün TARSİM'den teminat alanların tamamı don ihbarında bulunmamış olabilir; rakamlardan sanki orada bir miktar var.

İlhami Bey'in sorusu da ihbar yapılanların içerisinde "'Ya, bu kapsamıyor.' diye reddedilen var mı?" diyor.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Yok, yok. Nisan ayındaki don hasarlarının hepsi kapsam içindeydi, hepsi hasarını aldı.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tamam.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Başkanım, 150 rakımdan sonra don zararı başladığı için muhtemelen o ihbar gitmeyenler 150 rakımının altındaki üreticiler.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Muhtemelen, öyle bir rakamsal fark oradan çıkıyor.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Hem rakım hem denizden uzaklık mesafesi ve bakı yönleri çok etkili olduğu için don hasarında, onlardan gelmedi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Şimdi, Giresun Tarım Müdürümüzden de Giresun'la ilgili bilgiyi alalım ki...

Buyurun Sayın Müdürüm.

GİRESUN İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ MUHAMMET ANGİN - Sayın Valim, Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, çok değerli STK temsilcileri, çok değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Keşke don olmasa da bir araya gelmesek ama tabiatın bir gerçeği ve bununla da baş etmek zorundayız.

Ordu kadar olmasa da Giresun etkilendi. Ben özellikle çok rakama boğmadan -sayın vekillerimiz, bölgenin dışındaki vekillerimiz de var- fındığın biyolojisi hakkında çok kısa bir özet geçerek çünkü donun ne derece etkili olduğunu belirtmek istiyorum.

Fındık ağacı üzerinde erkek ve dişi çiçekler söz konusu, bunların tozlaşmasıyla birlikte döllenme gerçekleşiyor, aralık ayından itibaren başlıyor erkek ve dişi organeller gelişmeye, özellikle bu dişi organellerin tozlaşması neticesinde daha sonra da fındık oluşuyor. Organellere baktığımızda eksi 8'e kadar erkek çiçekler dayanıklılığını muhafaza edebiliyorlar. Bunu şu anlamda söylüyorum: Bizde şubat ayında kar yağdı, şubat ayında çok bir etki görmedik. Fındık için de kar yağışının çok olumlu bir etkisi söz konusu, istenilen bir durum çünkü bitkimizin soğuklaması ve dinlenmesi gerekiyor. Daha sonraki süreçte, 18 ve 19 Şubatta kar yağdı, çok da iyi oldu, eksiye falan düştü ancak burada, tomurcukların aktif olduğu dönemde eksi 14'ten itibaren etkilenmeye başlıyor ama bu bölgede de çok nadiren eksi 14'e düşüyor ama bu sene, maalesef eksi 15'leri, 16'ları gördüğümüz yerler oldu, çok yüksek rakamlardı ama burada bir hasar tespit etmedik.

Bunlar çiçekler, karlarla etkileşimini görüyoruz. 19 Martta, özellikle 700 rakımın üzerinde bir etkilenme söz konusu oldu. Topyekûn bir etkilenme söz konusu değil ancak lokal olarak bazı yerlerde ciddi anlamda hasarlar gördük ama biz, Bakanlığa yüzde 3-3,5 oranında bir bildirimde bulunduk. Burada da etkilenmeye bakıyoruz.

Ancak 10-13 Nisan, özellikle 11 Nisan gecesi burada bitki, yaprak sürgünlere tamamlamış, yaprak gelişimi başlamış ve dolayısıyla ekisi 8'lerde etkilenen bitki ekisi 2'lerde etkilenmeye başlıyor ve bu etkiyi de burada biz özellikle fındık, ceviz, kivi, dut, elma, armut ve bunun gibi meyvelerde gördük maalesef.

Donun özellikle haritada... Giresun ili iki coğrafi bölgeden oluşuyor: Bir tanesi sahil kesimi, diğeri iç kesim; Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk. İç kesime baktığımızda, özellikle Alucra ve Çamoluk'un tahıl ağırlıklı olması nedeniyle bir etkileşim söz konusu değil. Şebinkarahisar da Şebin ceviziyle meşhur olan bir ilçemiz ve bu bölgedeki meyvelerin tamamı -yüzde 100'e- yakını etkilendiler. Sahil kesimine geldiğimizde, özellikle -biraz önce Sayın Müdürüm bahsettiler- orada 100-150 rakıma kadar etkisini görüyoruz. Biz de yaptığımız saha tespitlerinde, Piraziz'de 350 rakımdan itibaren görmeye başlıyoruz ama bu yüzde 100 değil yüzde 20, yer yer görülüyor 500'den sonra. Giresun'da şunu diyebiliriz: 500 rakımdan sonra, özellikle 600...

Şunu da belirtmek istiyorum: Biz tespit ederken 50-50 rakım gittik, 500, 550, 600, 650, 650'ye kadar çok büyük bir sıkıntı yok ama 650'den sonra, yine bu arada da yüzde 100 olan var ama bir bakıyorsun yan parselde yüzde 20, yüzde 30, böyle de bir dalgalanma söz konusu. Bunun da etkisini şuna bağlıyoruz: Donun etkisi, rüzgârın etkisi, parselin konumu, özellikle coğrafi konumun çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

İşte, gördüğümüz gibi, burada aslında kar örtüsü bitkiyi tamamıyla kapattığı takdirde dondan koruyabiliyor ama hava sıcaklığının bir sıcak, bir soğuk olması, kar yağdıktan sonra güneş açmasıyla birlikte erime meydana geliyor ve akşam da don olduğunda tamamını yakabiliyor. Burada da görüntülerimiz, işte, yapraklanma durumunu gösteriyoruz, burada çalışmalarımız devam etti. Hasar tespit çalışmalarında özellikle tüm il ve ilçe müdürlüğündeki teknik elemanlarımızla birlikte ziraat odaları ve özellikle de TARSİM eksperlerinin elde ettiği verileri de biz kullanarak böyle bir çalışmayı yaptık ve sisteme devam ettirdik, arkadaşlarımız burada çalıştı.

Tabloya baktığımızda, yaklaşık olarak biz 117 bin hektar alanda fındık üretimi yapmaktayız. Bunun yaklaşık olarak 28 bin hektarı etkilenmiş durumda. Yani bu yüzde 0 ile yüzde 100 hasar arasında değişebiliyor, özellikle yüzde 20'yi dikkate almaya çalıştık; böyle bir çalışmamız var. Burada da ilçelerimize göre bir tabloyu oluşturduk. Yaklaşık olarak 31 bin çiftçimiz don hasarından etkilenmiş, 28 bin hektarın yaklaşık olarak yüzde 24'ü etkilenmiş. Hasarın oranına baktığımızda bazı yerlerde yüzde 100 ama ortalama aldığımızda istatistiksel anlamda da yüzde 50 ortalamamız söz konusu.

Fındık dışında da 2 bin dekar, yaklaşık olarak 200 hektar anlamında da bitkisel üretim özellikle Şebinkarahisar'da etkilendi ve biz bu bütün verilerimizi, saha çalışmalarımızı Bakanlığımızın belirlediği sisteme işledik; şu anda da Bakanlığımızın çalışmalarının sonuçlanmasını bekliyoruz.

Arz ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm.

Sayın Müdürümüzde mikrofon varken Giresun'la ilgili sormak istediğiniz bir şey varsa oradan devam edelim, sonra Ordu'ya tekrar döneceğiz.

Teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm, fındığın fizyolojisi hakkında da biraz bilgi vermeniz bizim de zihnimizde en azından bir iz oluşturdu.

Ulusal Fındık Konseyi Yönetim Kurulu Başkanımız burada kendisi.

Başkanım, buyurun.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Biz biraz geç kaldık "Saat iki buçukta." denildi, o yüzden geç katıldık.

Hoş geldiniz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Sayın misafirler, efendim, tabii, sayın müdürlerim gerekli bilgileri fazlasıyla verdiler. Bölgemiz, dünyanın ve Türkiye'nin en fazla değişik rakımlarda fındık üreten ili, Ordu ili; sıfırdan 1.300 metreye kadar fındık üretiyoruz. Onun için bu dondan fındık hasadında en fazla zararı Ordu gördü yani 600 metrenin üzerindeki zararlar genelde Ordu'da oldu. Onun için, dünyada en büyük zarar Ordu'da oldu ve Ordu en büyük fındık üreten il olduğu için bu, fiyatları da büyük ölçüde etkiledi, bundan sonra da etkileyecek.

Tabii, burada sizlerden öncelikle beklediğimiz, önce bu bölgedeki üreticilerimizin mağduriyetinin önlenmesi, bu konuda da sigorta zaten gereğini yapıyor, teşekkür ediyoruz. Bunun dışında, tabii, biz il olarak... Dünyada fındığın ilk dikim alanı Ordu ve Giresun. Miras yoluyla bölünmeler bizde çok fazla, bundan dolayı aile başı gelir çok düşük ve göç veren iliz, bölgeyiz. Bunun için de tabii, değişik çalışmalarımız var Ulusal Fındık Konseyi olarak; bu konuda da raporlarımızı size ayrıca sunacağız.

Bir sorunuz var mı efendim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yok, ben sizleri dinlemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İhracatta durum nasıl olacak? Çünkü Giresun'un fındığı özel fındık, tombul fındık. Çerezlik olarak dünya pazarında en çok arananlardan ve çerezlikte en kaliteli olanı. Şimdi, buradaki problemler -bölgenin, Ordu'nun, Giresun'un problemleri- pazarda size sıkıntı verecek mi gelecek yılla ilgili?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Sayın Vekilim, öncelikle, Ordu ve Giresun dünyanın hâlen yüzde 35'ini üreten iki il. Demin söylediğim gibi, miras yoluyla parçalanmadan ve göç vermeden dolayı, bir de makinalı tarım yapılamamasından dolayı düz ova üretimiyle bizim aramızda korkunç bir maliyet farkı var. Aslında Türkiye'deki fındık üreticisini...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - 1 metrenin maliyeti ne olarak geçiyor çiftçiye? Tam yerine geldiğimiz için soruyorum özellikle.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Sayın Vekilim, şimdi, şöyle: Tabii, Ordu ve Giresun'da farklı, göreceli bu yani insanın kendi bahçesine ilgisiyle ilgili bir şey. Yani ben bir rakam söyledimde buna itirazlar olabilir. Ordu'da var sayalım 80 liraysa 1 kilo fındığın üretim maliyeti düz ovada Çarşamba'da, Samsun'da 40 lira makineli tarım yapıldığı için; bir de dünyadaki rakiplerimizde ihracat anlamında 20 lira. Dünyada bir üretici -Şili'de- bin ton fındık yapıyor, Ordu'da, Giresun'da bir üretici 1 ton fındık yapıyor; biz bu iki üreticiyi yarıştıyoruz, en büyük sıkıntımız bu. İhracat yönünden günden güne ihracatımız artıyor, döviz kurlarının da bunda etkisi var. Fındıkta bu sene ihracat anlamında 3 milyar dolara yakın bir gelir bekliyoruz, önümüzdeki yıl biraz daha üzerinde olacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Kayıp var mı? Kayıp sizi etkileyecek mi?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Efendim, kayıp döviz anlamında yok, fiyatları yükseleceği için döviz anlamında yok. Kilo bazında bu yıl bizim hedefimiz ihracat olarak 330 bin ton idi, şu anda, dondan sonra bunu 310-315'e revize ettik ihracat anlamında. Bu söylediğim iç fındık rakamları, 2'ye katladığınızda kabuklu fındık olarak düşünün bunu.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - 600-650 düşünüldüğüne göre karşılayacak yani.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Şu an için bu yılı karışılıyor, önümüzdeki yıl tabii, arz ve talebe göre değişecek yani ihracat rakamlarımızı da kilo olarak bu yıl 310-315'e revize ettik dondan sonra; önümüzdeki yıl bu beklenti 275 bin tonlara düştü rekolte eksikliğinden dolayı. Tabii, önemli olan, bizim burada mağdur olan çiftçimizi dünyada hani, bin ton yapan, efendim, düz ovada 10 ton yapan üreticiyle Türkiye'deki dünyanın üçte 1'ini yapan Ordu ve Giresun'un ayrıcalıklı üreticisi nasıl desteklenebilir ve göçü nasıl önleyebiliriz? Bir de sosyal boyutu var bu işin, biliyorsunuz yani bir taraftan göç veriyoruz. Bu sene muhtemelen bizim yüksek ilçelerimizden de aşırı bir göç olacaktır çünkü oralarda büyük bir gelir eksikliği olacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, izniniz olursa...

Ordu ve Giresun'un ötesine çıkarak... Şimdi, Ulusal Fındık Konseyi, şimdi, Düzce'de de fındık var, baktığınız diğer illerde de var; oradakilerle hiçbir ilişkeniz, değerlendirmeniz var mı? Sizi bulmuşken sorma anlamında. Düzce'deki toplantıda yoktu arkadaşlarımız, en azından şu anda siz Türkiye'nin portresini çıkarabilirsiniz bize, bir rapor çıkar buradan.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Tabii, tabii.

Sayın Vekilim, biz bu çalışmayı Ulusal Fındık Konseyi olarak öncelikle bizim çatımız altında ticaret odaları, borsalar, ziraat odaları, üniversiteler, birçok kurum ve bakanlıklarımızla olmak üzere tüm temsilciler, tüm üyelerle birlikte yapıyoruz. Tabii, farklı görüşleri bir araya toplayıp, sentezleyip ortak görüşü yakalamaya çalışıyoruz hep birlikte. Tabii, bizim temsil ettiğimiz kurum, benim temsil ettiğim kurum tüm Türkiye'yi kapsıyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bunu sordum zaten, ben Türkiye'yi sormak istedim.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Evet, Türkiye genelinde, tabii, don olayıyla ilgili her yerde bir hasar oldu ama demin -ilk başta- söylediğim gibi, en büyük zararı Ordu gördü. Neden? Çünkü Türkiye'de ve dünyada en fazla rakım değişikliği olan, 0'dan 1.300 metreye kadar fındık üreten il sadece Ordu. Giresun -söylediniz- kalite olarak yağlı fındık olması çerezlik fındıkta öne çıkar ancak bugün dünya fındığının tüketiminde yüzde 90'ı sanayidedir. "Sanayi" dediğimiz nedir? Çikolata, bisküvi, krema, pastane sektörü yani yüzde 90'ı sanayide kullanıldığı için Giresun fındığı çok özel bir artı değildir sanayide. Çerezlikte çok önemlidir, çerez piyasasında özellikle Giresun fındığı tercih edilir ama bu dünyada yüzde 10'dur yani yüzde 90 sanayide olduğu için bugün Şili'de yetişen fındığın Giresun fındığına benzer bir özelliği olmamasına rağmen çok büyük bir şekilde Şili dünya pazarını elimizden alıyor. Şu anda ihracatta biz yüzde 80'lerden yüzde 60'lara geriledik son yirmi-otuz yılda. Sebebi: Bizim Ordu, Giresun üreticisinin fındığına küsmesi çünkü bir aile 1 ton fındık yapıyor ve bu 1 ton fındıktan büyük kısmı gidere gidiyor; bir de tabii, son yıllarda kokarca derdimiz var, onun için inşallah bunları ağır ağır geliştireceğiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sevgili Başkanım, az önce toplantı başında Komisyon Başkanı dedi ki: "Biz geçtiğimiz hafta Bolu, Düzce, Sakarya'daydık." Şimdi, sizin burada ben o kadar bahçe görmedim ama Düzce'de bir bahçeler gördük, Bolu tarafında, Kaynaşlı'da, üç-dört yıl belki verim alınmayacak. Şimdi, ben sizin o öngörülerinize bir kere katılmadığımı ifade edeyim çünkü gerçek olan saha farklı ama demek ki size de farklı bilgi gelmiş bürokratlarınızdan veya sahadan çünkü gezince daha iyi görüyorsunuz. Gezen mi bilirmiş, okuyan mı? Hakikaten, gezen bilirmiş. Şimdi, zaten siz o şeyde 330 bin ton demiştiniz hedef; 310 bin ton, 300 bin ton, o rakamda bile ben de koca bir şey oluştu ve az önce dediniz ki: "Gittikçe pazarda da şey kaybediyoruz." Çeliştiniz gibime geliyor Sevgili Başkanım.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Hangi konuda? Tam anlayamadım. Şöyle...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İhracattaki süreçte dediniz ya: "Pazardaki payımız devamlı düşüyor." Ve diğer bölgeleri ben özellikle sordum size çünkü Ulusal Fındık Konseyi dediniz ama bütün Türkiye'yi kapsıyorsunuz fındık üretim sahasını. Oralardan da şimdiye kadar bu Konseyin sahadan bilgi alması gerekiyordu. Şimdi, az önce dediniz, Ordu-Giresun... Ordu-Giresun'u az çok analiz ettik, bugün de gelmeden önce de; daha önce de Düzce-Bolu bölgesinde, o bölgeyi, işte, Sakarya'yı gördükten sonra... Şimdi, ağaçları gözümde canlandırıyorum, sahayı canlandırıyorum ve sizin burada gelecek yıl verim almada sıkıntınız yok ama o bölgenin en az üç yılı var verim alması için. İşte, Sayın Düzce Vekilimiz de burada, bahçeler tamamen pert.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Evet, Sayın Vekilim, şöyle: Tekrar sayın il müdürlerim demin bilgi verdiler ve çok değerli bilgiler verdiler, bu çalışmalarla ilgilidir. Şimdi, Ordu 0'dan 1.300 metreye kadar Türkiye'nin ve dünyanın tek fındık üreten ilidir, böyle bir ayrıcalığı vardır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi, saha bilgisi verseler, ben şimdi saha bilgisine de karşıyım. Bakın "1 milyon 129 bin parsel var toplamda." dedi ama 786 bin parseli ÇKS'de, geri kalanı bilmiyoruz, onun üretimini. Onu kim biliyor? Tüccar biliyor. O adam şimdi gelip TMO'ya da satamıyor ürünü veya FİSKOBİRLİK'e veremiyor ÇKS'ye kayıtlı olmadığı için yani kayıt dışılık da var o zaman burada.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Şimdi şöyle: Sayın İl Müdürüm burada, cevap verecektir kendisi de ama burada bahsettiği konu şu: Soru veya cevap aynı konu değil sizin sorduğunuz veya Müdürümüzün söylediği şu: O, ÇKS kayıtlı olan müracaatlar üzerinden TARSİM'e olan başvuruların cevabı; sizin sorunuz ayrı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - ÇKS'ye kayıtlı parsel sayısı 1 milyon 129 bin... Pardon, üretim alanı gözüküyor toplam; 786.017 parsel onayı varmış burada. Aşağı yukarı 230 bin dekarlık alan sistemde yok.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Değil; aslında cevabını verdi, gene verecektir ama şimdi, bunun zarar görmeyen kesimi 150-200 metreye kadar hiç zarar görmeyen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, ben zarar görmeyi...

Sevgili Başkanım, zarar görmeyeni söyleyemiyorum; ben, ÇKS ve ÇKS'sizi söylüyorum.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Ben söyleyeyim size Sayın Vekilim: Bizim bölgemiz, orman vasfını yitirmiş arazi bölümünde çok zengin, 2/B arazisi. Dolayısıyla, 2/B arazisi ÇKS'den yararlanabiliyor ve farklı hiçbir şeyden yararlanamıyor; burada çıkan fark bu Sayın Başkanım. Dolayısıyla, Sayın Milletvekilim bunu soruyor yani bizim burada esas problemimiz, fındık üretim alanındaki esas problemimiz, 2/B arazi problemini, sorununu çözemememiz. Yani eğer bu sorunu çözmüş olsaydık bu üreticilerin tamamı ÇKS'ye kayıtlı olacaktı ve şu anda devletimizin yetkililerinin sunduğu bu imkânlardan yararlanmış olacak. Sayın Vekilim onu soruyor büyük bir ihtimal.

Şimdi, ben bir şeye daha cevap vereyim: Siz, Düzce'de yüzde 100'lere varan, yüzde 80'lere varan... Sayın Tarım Bakanımızın geldiği bahçede yüzde 100 zarar var ve iki üç sene belki kendine gelmeyecek, buralarda da var aynı şey. Yani burada ben şunu istiyorum: Hiç kimse bir şey saklamadan burada herkes net olarak şeyi konuşsun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Asıl sorunu dinlemek istiyoruz, dertleri.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Biz sorunları söyleyeceğiz Sayın Vekilim.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Burada, Düzce Akçakoca bölgemizin... Tabii, orada büyük zararlar var ama demin söylediğimiz gibi, tüm Türkiye de 0 ile 100-200 metre arasındaki rakım...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, şimdi, rakamlar... Tabii, şu anda istatistikler ve istatistiğin nasıl yapıldığına ilişkin çok farklılıklar olur. Bir parsel sayısı ayrı, ÇKS'ye kayıtlı kişi sayısı ayrı, bunların hepsi ayrı rakamlar. TARSİM'de don zararı ihbarı verenler ayrı, sigorta yapmış... Şimdi, bu rakamlar üzerinden gidersek bir şey bulamayız ve bize yol göstermez. Şimdi, isterseniz Başkanım, tamamsa ben konuyu şey yapacağım.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - İki sorunun cevabını vereyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Toparlayalım.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Şimdi, Türkiye'nin düz ova olarak Çarşamba, Samsun, Sakarya ovalarının üst kesimlerinde de meyilli araziler var. O meyilli arazilerde de bizimle aynı kaderi paylaşıyorlar, Ordu-Giresun'un aynı kaderini paylaşıyorlar. Bu destekleme modellerini düşünürken meyilli arazide ayrı, düz ovada ayrı düşünmekte çok fayda var.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Ben şunu anladım sizin sözünüzden: Biraz da Ordu, Giresun, belki kısmen Düzce'de yükseklerde yapılıyor ve dik arazilerde daha fazla üretim yapılıyor ama sanki böyle ovada yapılan şey fındık maliyetini daha da düşürüyor.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Evet Başkanım.

Şöyle: Ordu-Giresun bugün dünyanın yüzde 33'ü ve tamamıyla meyilli arazi; bir aile ortalama 1 ton fındık yapıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Düz ovalarda bir aile ortalama 5-10 ton fındık yapıyor ve makineli tarım yapıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu düz ovalarda fındık yetiştirilmesine ne diyor Bakanlık? Yani ovalarda esasında daha çok hububattır...

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Başkanım, hemen cevabını vereyim: 1983 yılında, askerî dönemde 2844 sayılı Yasa -fındık sahalarını sınırlandırma yasası- çıktı; -benim gençliğimde, gayet iyi hatırlıyorum- maalesef uygulaması takip edilemedi. Bugün Türkiye'de enflasyonun temelinde ovalarda sebze, meyve üretiminden vazgeçilip fındığa dönülmesi de vardır. Bunun da bir şekilde engellenmesi siyaseten mümkün olmuyor. Neden olmuyor? Oradaki siyasetçi zor durumda kalıyor, buraya eğer destek olup da oraya olunmazsa. Bunun neticesinde de biz meyilli arazide, makineli tarım yapılamayan arazilerde, bahçesi küçültülmüş arazilerde destekleme modelinin acilen revize edilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Karadeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğimiz burada mı, Hasan Osman Bey?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Temsilen ben varım gene, oradan da ben varım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - O zaman aynı konuyu konuşmuş olduk, sizle de...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Soru sorabilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, TÜİK'in belirlediğine göre bu yıl dondan zarar gören fındık yüzde 40 civarında.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Ordu için mi söylüyorsunuz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, Türkiye genelinde.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Türkiye geneli için yüzde 40...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yüzde 40, TÜİK açıkladı bu rakamı.

Şimdi, bu durumda yurt dışı ihracatında sorun oluşur mu, yoksa bizim üretimimiz şu an yurt dışı için bağlantılara yeterli m0i?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Tabii, ihracatçı tarafımızdan vereceğimiz bir cevap size: Dünyada şu anda 1 milyar 100 ile 1 milyar 200 milyon kilo arası bir tüketim var; Türkiye'nin de üretimi ortalama 740 bin hektarda - farklılıklarla beraber 100 kiloyla gidersek- 750 bin ton civarında. Bu sene değişik rakamlar konuşuluyor; rekoltenin ne olacağı fındık en son çuvala girdiğinde belli oluyor; o zamana kadar her kesim kendine göre, yüksek söyleyen, alçak söyleyen oluyor.

Netice itibarıyla, bu söylediğiniz rakamlarda dünya üretimiyle Şili, İtalya, İspanya, Amerika, Gürcistan'la birlikte denge sağlanabiliyor ancak Türkiye'de en önemli üretici -il/kilogram anlamında söylüyorum bunu ve rakım farklılığıyla- Ordu; en büyük zararı Ordu gördü; bu, fiyatları etkileyecektir, üreticinin ve tüketicinin psikolojisini de etkileyecektir, fiyatlar yukarı yönlü olacaktır ama...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ordu için ürün kaybını ne tahmin ediyorsunuz?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Ürün kaybını Ordu'da ortalama yüzde 50 tahmin ediyoruz. Bu, Tarım İl Müdürümüzün ve ilgili ekiplerin yaptığı çalışmaların bize verdiği netice.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O zaman, yüksek tepelerin dışındaki yerlerde de verim kaybı bekliyorsunuz; değil mi?

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Tabii ki.

Sayın Vekilimin söylediği gibi, Sakarya'nın üstlerinde de var ama siz, şimdi bir bahçe görüp... Arkadaşlarımız 1.500-2 bin bahçe geziyor ve birçok dal sayılıyor, binlerce dal sayılıyor. Her yıl rutin yapılan bir sayımla biz onların verdiği raporlara güveniyoruz. Yoksa sizler, bizler ne kadar bahçe gezebiliriz? Yani gidiyorsunuz, iki bahçe görüyorsunuz, çok kötü bir bahçeden çok olumsuz etkilenebiliyorsunuz, çok iyi bir bahçeden de çok olumlu etkilenebiliyorsunuz ama genel olarak Türkiye'deki fındık ile dünyadaki fındık birleştiğinde fiyatlar yukarı çıkacaktır, ihracatımız rakam bazlı artacaktır, kilo bazlı düşecektir bu sene.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İhracat gelirinde çok olumsuz bir durum yok ama üreticinin kaybı bakımından tabii, ister istemez bir rekolte...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - "Yok." diyemeyiz yani 1 milyar dolara yakın bir kayıp var rakamsal olarak. Daha satmadığı, ticareti olmayan bir ürünün -fındığın- fiyatını koyuyoruz.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Rakamsal olarak 3 milyar doların üzerinde olacaktır Sayın Vekilim, kilo olarak düşecektir. Çok ürün olduğunda da aynı fiyatı bulamayacağınız için rakamsal olarak 3 milyar dolar...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani "Ürün fazlalığı da rakamı düşürecek." diyor.

Bu yıl özellikle Ordu'nun kaybıyla ilgili kabaca "yüzde 50" rakamı doğru mu, yoksa daha yüzde 40 mıydı? Sanki öyle bir rakam da...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Yüzde 28 gördüm ben sunumda.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tahmininiz nedir Ordu için sadece? Sunumda sanki...

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın başkanım, şimdi, en çok zararı -Başkanımızın da ifade ettiği gibi- Ordu gördü.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah, bunları bir geçelim. Bir şey sordum: Yüzde 40, 50, 30... Ne sizin analizinizde kabaca?

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Yani yüzde 50 civarında, şu an çok kabaca söyleyebilirim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Ordu Ticaret Borsası Başkanımız da burada herhâlde. Borsa ve Ticaret Odamız birlikte, peş peşe; konunun hem üretici hem ekonomik boyutuyla ilgili şehrimizde...

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Sayın Valim, Komisyonumuzun çok değerli temsilcileri, Sayın Başkanım, Kıymetli hazırun; hepinizi Ordu Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı olarak saygıyla selamlıyorum.

Efendim, il müdürlerimiz bu olayın teknik ve temel analizini tamamen açıkladılar, Ulusal Fındık Konseyimiz de açıkladı ama biz başka bir zaviyeden bakmak istiyoruz.

Tabii, bugün don zararlısını, donun verdiği zararı konuşmak var, bir de fındığın problemlerini konuşmak var. Tabii, fındığın problemlerini konuşacaksak, tabii, 2/B arazileri bir sorun. Bu 2/B arazileri eğer ki sisteme girilmezse biz ciddi manada bir rekolte analizi yapamıyoruz çünkü 2/B arazilerinde hemen hemen yüzde 30'luk bir ürün sisteme girmediği için üründe bir belirsizlik var ama bunlar kayıt dışı değil biraz önce sayın milletvekilim söyledi.

Bu 2/B arazilerden oluşan ürünlerin de ticari aşamada kayıt altına alınıp ihracata girdiği bilinir ama buradaki sıkıntı şudur: Şimdi, biz bazen rekolte tahmini yaparız, rekolte tahmini yaptıktan sonra tahminin üzerinde ihracat gördüğümüz zaman şöyle bir algı oluşuyor: "Ya, sanayici bilerek rekolteyi düşük söylüyor fiyatı baskılamak için ama baktığımız zaman gerçekleşen ihracat ve ithalat rakamları hem miktar bazında hem de kilo bazında yüksek." Bunun tek sebebi 2/B arazilerin kayıt altına girmemesi çünkü burada sizler bir yasama görevi yapıyorsunuz, bir de yürütme görevi yapanlar var; bu yürütme görevine bağlı olarak da devletimizin teşkilatları var, Tarım Bakanlığının taşra teşkilatları var, Tarım Bakanlığımız ve taşra teşkilatları bugün hasar tespitini yapar iken resmî parseller üzerinde yapıyorlar. Dolayısıyla, orman vasfındaki araziler orman vasfında gözüktüğü için bunlar toplam rekolteye yani resmî rekolteye girmiyor. Burada Komisyonumuz şunu yapsın: 2/B arazilerine ivedilikle... Zaten vatandaşın zilyetinde, vatandaşın elinde, bu arazilerin direkt vatandaşa bilabedel satılarak bunların da resmî kayıtlara girmesini ben arzu ediyorum. Eğer bu rakamlar resmî kayıtlara girerse ondan sonra biz 750 bin hektar alanda plantasyonu değil Sayın İl Müdürümün dediği gibi, belki 1 milyon-1 milyon 200 bin hektar alandaki plantasyon rakamlarına sokacağımız için sahadaki çalışmalar ile pratikteki uygulamaların örtüştüğünü de göreceğiz, aynı zamanda burada sektörel kavgayı da bertaraf edeceğiz. Zaman zaman devletimizin yetkili organları bunu söylüyor ve yahut da baktığımız zaman teknik ve temel analiz yapan istatistiki rakamlarda diyorlar ki: "İşte, bu ihracatçılar vatandaştan aldıkları ürünü vatandaştan saklıyorlar, doğru analiz yapmıyorlar." Aslında bu, teknik ve temel analiz eksikliğinden kaynaklanan bir sebep. Dolayısıyla bu Komisyonumuz ivedilikle bu sorunu çözerse biz bu meseleleri hallederiz.

Kıymetli Komisyon üyeleri, şimdi, baktığımız zaman küresel ısınma bir vaka. Dolayısıyla bu küresel ısınmanın getirdiği iklim değişikliklerini göreceğiz. Bu iklim değişikliklerini biz bugün görüp de buna karşı eğer ki bir eylem politikası veyahut da bir planlaması yapmazsak biz onları sürekli yaşayacağız, belli ki artık küresel ısınma olacak. Biz bakıyoruz ki mevsim sonlarında ilkbahar sıcaklıklarını görüyoruz ve bitkiler buna bağlı olarak uyanıyor ve çiçeklenmeye geçiyor, bir bakıyoruz daha sonra, nisan ayının 10'unda, 12'sinde bir don felaketiyle beraber ürünler kayboluyor.

Şimdi, bunun için bizim önerimiz şudur: Artık, bugünkü kullandığımız teknik ve teknolojiye bağlı olarak bilimsel verilerin de bu kadar güçlü olduğu bir yerde, bugün telefonun bomba olarak patlatıldığı bir sistemde, dönemde, demek ki bizim artık örtü altı üretimi konuşmamız lazım; hastalıklardan ari hâle getirebileceğimiz, verim ve kaliteyi artırabileceğimiz, maliyeti düşürebileceğimiz ve buna bağlı olarak uygun iklimi yaratabileceğimiz bir alana geçmemiz lazım. Onun için, bugün Mersin Anamur'da yapıldığı gibi nasıl ki muzlar muz seralarına girmişse fındığı da bu şeye sokmamız lazım; o zaman maliyetlerimiz düşecektir. Bu niçin önemli? Şunun için önemli: Biraz önce zaten bu konuyu Ulusal Fındık Konseyi Başkanımız da konuştu; maliyetlerimiz çok yüksek çünkü İbni Haldun'un da dediği gibi coğrafya bir kader. Evet, bizim kaderimiz bu coğrafyamız. Bu coğrafyanın da endemik bitki örtüsüne bağlı olarak ürün kalitesi çok yüksek ama baktığımız zaman, biz, şu anda dünyanın ürettiği maliyetin, özellikle Batı'nın, Oregon'un, Şili'nin ürettiği maliyetin 5 kat fazlasına maliyetle ürün üretiyoruz. Onlar hemen hemen 70-80 sente ürün üretirken biz 3 dolara ürün üretiyoruz. Dolayısıyla, Batılı bugün bize göre sadece ürettiği ürünün maliyetinden 4-5 kat kâr etmiş oluyor ve bunlar aynı zamanda tarımı mekanizasyonla yapıyorlar, tamamen tarım teknikleriyle makineli tarım yapıyorlar. Bizim bu noktada yapmamız gereken en önemli şeylerden bir tanesi, mekanizasyonu ön plana alabileceğimiz, artık bu tip hastalıklardan ari hâle getirebileceğimiz, mevsim geçişlerini de bertaraf edebileceğimiz örtü altı üretimi konuşursak biz hâkimiyetimizi sunarız.

Biraz önceki sorularınız içinde şöyle bir şey oldu: Evet, Türkiye bugün yüzde 90'dan yüzde 58'lere indi. Bunun tek sebebi maliyet artışımızın kontrol edilemeyecek oranda artması. Dolayısıyla, bizim her çıkardığımız fındık öbür taraftaki maliyeti çok olan ülkelerin plantasyonunu artırmasına bağlıdır.

Ben, Komisyonumuza çok çok teşekkür ediyorum. Saygılar, sevgiler sunuyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben bir soru sorayım, önerilerde sordum. Örtü altına nasıl alacağız fındığı bu bölgede?

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Şimdi, bu konuyla alakalı nisan ayının ortasında Tarım Orman Şûrası'nda...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ordu ve Giresun'un coğrafi yapısı ortada. Sabah biz Giresun'da Armutçukuru'na gittik. Armutçukuru'nda ben oraya giderken de gelirken de coğrafyaya baktığımda burada sizin o örtü altıyla ilgili nasıl çözüm bulacağınızı merak ettim açıkçası.

Teşekkür ediyorum.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Dekanım da burada, Ziraat Fakültesinin Dekanının olduğu yerde -çok teknik bir konu ama- ben bildiğim kadarını anlatayım. Eğer bugün fındıkta uygun sulama yaparsanız 1'e 40, uygun besleme yaparsanız, bitki besleme yaparsanız yani... Şimdi, bunların hepsini topladığımızda 1'e 800, 1'e 900 gibi şey çıkıyor. Dolayısıyla, yapılan ilk incelemelerde 50 dönüm vahşi alanda üretim 1 dönüm örtü altına denk geliyormuş yani 50 dönümde vahşi alanda üretim yapmayacağız, 1 dönüm örtü altında yapacağız. Zaten bizim halkımızın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ordu ve Giresun'da yapabilecek misiniz bunu?

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Efendim, 50 dönüme 1 dönüm; zaten bizim harman dediğimiz, evlerimizin avlularında, bahçelerin hemen hemen en az arazisi... Yani arazi işletme ölçeği bugün 5 dönüm alanda muhakkak 1 dönümlük bir düzlük yeri vardır.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Yani alabildiğin yerdeki alabildiğin kadarını al.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Şimdi, efendim, verim ve kalite örtü altında hemen hemen bunun 30-40 katı olduğu için biz 80 dönümde üretmek yerine 1-2 dönümdeki araziyle bu işi tamamlıyoruz.

Şimdi, zaten baktığınız zaman, bugün Ege'de, Akdeniz'de de vardı. Özellikle bugün Antalya'ya baktığınız zaman, açık alan ile örtü altı alan arasında denk gelen kısımdan bahsediyorum efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, bu şöyle: Küresel iklim ve benzeri, özellikle zararlılarla mücadele konusunda tabii, kontrollü tarım her gün kendini geliştiriyor ama vekillerimizin sorduğu konu da "Hani, bu coğrafyada, bu topoğrafyada yani coğrafi yapıda ne kadar olabilir?" Ama siz de diyorsunuz ki: "50 kat elde ediyoruz." Bu dağlarda, taşlarda yapmaya gerek yok, düzlüklerde biz bu işi yaparız gibi bir yaklaşım var.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Kesinlikle efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Elbette tartışılması gereken bir konu ama özellikle küresel ısınma ve iklim değişikliği karşısında tartışılacak konulardan bir tanesi bu yani toplam üretimin daha az alandan üretilmesi meselesi belki.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Verim ve kaliteyi artırarak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bunu yapabiliriz.

Başkanım, tamamsa ben Ticaret Odası Başkanımıza söz vereceğim.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Ben teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Borsa ve ticaret odalarına konunun ekonomik boyutu açısından öncelikle söz veriyorum. Borsa ve ticaret odası başkanlarımız tabii ki bu şehirde bu işin ekonomik boyutuna bir bütünsel baktığı için öncelikle sözü sizlere veriyorum.

Buyurun Başkanım.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Sayın Valim, sayın milletvekillerim, Sayın Başkanım; öncelikle bölgemize ve şehirlerimize hoş geldiniz.

Baktığımda, Komisyon üyelerinin büyük bir kısmının fındıktan uzak bölgeden olduğunu görünce çok kısa "Fındık nedir?"den başlayarak, üretimi ve ticaretinin sorunlarından çok çözüm önerilerine yaklaşmak istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah, buyurun Başkanım.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Geçmiş dönem aynı zamanda Ulusal Fındık Konseyi Başkanlığı da yaptım -Sayın Başkandan önceki Başkanıyım- o yüzden konu hakkında şöyle bir açıklamada bulunayım: Önce fındık üretiminden bahsedeyim -ki en zor kısmı bizim için- Giresun ve Ordu özelinde ısrarla bahsedilmesinin ana sebebi coğrafi yapısı ve üretimdeki maliyetin aşırı yüksekliği, buna bağlı fiyata olan etkisidir, fiyata olan etkisine sonra gelelim.

Dünyanın fındık politikasının ve fiyatını belirleyen bir ülkeyiz. Dünya fındığı fiyatını oluşturmada önce Toprak Mahsulleri Ofisinin açıklayacağı fiyatı bekler çünkü Türkiye'nin fındık fiyatı dünyadaki diğer ülkelerin de fındık fiyatına eşittir, ona göre belirlenir ama biz bu liderliğimizi her yıl gün geçtikçe kaybediyoruz. Bunun ana sebebi üretme maliyetimizin yüksekliği. Bu yükseklikten dolayı sürekli fiyatı yukarı doğru itme mecburiyeti getiriliyor çünkü üreticinin memnuniyeti esastır aksi takdirde üretici bahçeye girmiyor. Bunu biz 2014 öncesinde yaşadık, 2014 öncesinde üretici bahçeye girmiyordu, zor giriyordu çünkü topladığı fındığı sattığında ona bir gelir kalmıyordu, maliyetini zor karşılıyordu. 2014'teki zirai dondan sonra fındık fiyatı 3 dolar, 4 dolar, 5 dolar seviyelerine doğru gidince, üretici fındığından para kazanmaya başlayınca bahçesine girmeye başladı. Dolayısıyla rekoltemiz de kısmi de olsa bir artış yaşadık. Demek ki üreticinin para kazanması lazım. Türkiye'deki fındık üreticisinin özellikle doğu bölgesinde, Ordu ve Giresun'daki en büyük problemi de çiftçi olmayışıdır. Fındık geçim kaynağı değildir bizim bölgemiz insanının büyük bir kısmında, fındık ek geliridir. Dolayısıyla, önceliği fındığın bir an önce üretimini artırmak, verimini arttırmak değildir. Allah ne verdiyse toplayıp onu bir an önce satıp işine gitmektir. Harman zamanı en çok bunu yaşarsınız çünkü toplanan fındık bir anda pazara gelir, yüzde 70'i pazara arz edilir, yaş-kuru bırakılır, teslim edilir ve gidilir, satılmaz, emanete bırakılır ya da bir yere bırakılır. Bunun ana sebebi çiftçi olmayışıdır, fındıktan geçimini sağlamayıdır. Bizim problemimiz büyük, en büyük problemimiz de bu. Bölünmüş bir arazi, 10 dönümle-5 dönümle geçinmeye çalışan çiftçi olamaz.

Şimdi, fındıklar yandı yüksek kesimde, bundan önceki 2014, 2004, 1994'te olduğu gibi Giresun ve Ordu'da nüfus yüzde 5 daha azalacak, hepsi gidecek. 20 ile 30 yaş arasında hatta 40 yaşına kadar olup, köyde yaşayıp kısmi olarak geçimi fındığa bağlı olan insanlar bu yıl bu ili terk edecek çünkü gidecekler ve İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de kendilerine iş bulacaklar, sonra da eşlerini ve çocuklarını alacak, bizim nüfusumuz yine azalacak. Örnek olarak Giresun'u vereyim, kırk-elli yıl önce Giresun'un nüfusu 455 bindi, aradan geçti elli yıl, Türkiye 40 milyondan 80 milyona çıktı, Giresun'un nüfusu yine 455 ama dışarıda 3 Giresun daha var. Bunun ana sebebi fındıkla geçinemememiz.

Dolayısıyla, fındığın sahibi biziz, bu ülke. Bu ülke fındığa sahip çıkmıyorsa yavaş yavaş kaybediyor demektir. Bugün Şili on yılda, on beş yılda sıfırdan 100 bin tona yaklaştı 90 bin ton bu yılki üretimi. Amerika yaklaşık yirmi yılda sıfırdan 5 bin tondan 100 bin tona geldi. Ana sebebi fındık bulamamaları değil fındıktan artık para kazanılıyor olması; sebebi, biz 2 dolara, 3 dolara fındık üretiyoruz, mecburuz 4 dolara satmaya para kazanalım diye, Amerikalı 1,30 sente üretiyor, o da 4 dolara satıyor. Dolayısıyla para kazanıyor ve dikim alanı genişliyor. Türkiye'nin en büyük fındıkçıysyken firmasını satın Amerika'dan bin dönüm arazi alan arkadaşımız, vatandaşımız, sanayicimiz şu anda bin dönüm arazide fındık üretiyor ve diyor ki: "Benim maliyetim 1,25 sent ve ben 300 ton fındık alıyorum."

Şimdi, bu ülkenin şartlarında önce üretimi çözeceğiz; iklim, don hep olacak, bundan sonra da olacak, on yıl sonra bir daha olacak; arada yine fındığımız eksik olacak, rüzgâr esecek, hava sıcak gidecek şu anda olduğu gibi. Batı bölgesinde fındık gelecek, bu yıl yine sıkıntı da olacak, dökülecek.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, toparlarsak...

Şimdi, zirai don konusu bizim ana konumuz, fındığın sorunlarını biz günlerce tartışırız üretimle ilgili.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Hemen toparlıyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben sadece bir soru sorayım size madem: Başkanımın az önce söylediği, bu kontrollü tarım kapsamında fındık üretiminde yani rekolteyi ve birim alandaki geliri yükseltecek, üretim miktarını yükseltecek önlemler konusunda fikrinizi merak ediyorum sadece.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Sayın Başkanın söylediği örtü altına fındığın uygun olduğunu düşünmüyorum şahsi olarak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Çünkü çok şey gelmiyor ama sulamayla üretimi artırılabilir, ona katılıyorum ama örtü altı bitki üretimi ziraat fakültelerinin bir çalışma alanıdır, onlar onu yapıp, deneyip bize...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, Hocamız da burada zaten...

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Örnek, Tarım Araştırma Müdürlüğü gibi.

Bir de kısaca ihracatından bahsedip bitiriyorum.

Türkiye fındık ihracatının her yıl artmasının ana sebebi üretime bağlıdır. Siz tüketicinize, çikolata üreticisine bugün ortalama 5 dolara, 6 dolara, 7 dolara sattığınız fındığı bir yıl sonra 14 dolara satmaya kalkarsanız tüketici sizin fındığınızı almaktan vazgeçer, tüketimden vazgeçer. Bunun ana sebebi de fiyattaki stabilliği sağlayamaması. Bu sene üretici ihracatçımız var. Niye? Çünkü elde ürün var. Seneye ürün az olacak, ihracatımız az olacak ama bu sefer maddi girdisi çok olacak çünkü ürün değerli ve pahalı olacaktır.

Anlatacak çok şey var ama siz "Bitiriniz." dediğiniz için bitiriyorum.

Herkese saygılar sunarım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Estağfurullah.

Çünkü hani, belki daha çok değerli görüşler ortaya çıkacak.

Şimdi, tabii, fındık ek gelir; çok sayıda Giresunlu İstanbul'da, sadece fındık toplamaya gelip döndüğünü ben biliyorum, bizatihi arkadaşlarım falan da var. Tabii "Bu göçü tek başına tetikler mi?" sorusunu da beraberinde getiriyor. Yani zaten ek gelir, ana faaliyet konusu değil. Belki orada da ben bir not düşmüş olayım ama elbette insanlar gelir elde edemeyince...

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Sayın Başkanım, sadece göç fındıktan değil. Hayır, ben, ekstra bu yıl yüzde 5 daha göç olacak dedim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Yani bunu her don senesinin akabinde gördük yani bu yıl ekstra yüzde 5 olacak, göçün ana sebebi bu değil zaten.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Ziraat odası başkanlarımızdan söz vereceğim.

Buyurun Başkanım, siz az önce kısaca bir girmiştiniz.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanım ve değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi ben Hamza Başkanımın "Fındık, yan gelir." dediğine katılmıyorum. Bu ilde, özellikle iki tane ilde -Ordu ve Giresun'da- düğün fındık hesaplanarak yapılır, okul giderleri fındık hesaplanarak yapılır. Ayrıca, sadece çiftçiye ilgilendiren bir gelir kaynağı değildir fındık, bölgedeki bütün küçük esnafı da ilgilendiren bir gelir kaynağıdır; dolayısıyla ek gelir falan değildir, ben buna katılmıyorum.

İkincisi, sayın milletvekilinin birisi "TÜİK bir belirleme yapmış." falan dedi. Biz TÜİK'in o, fındıkla alakalı yapmış olduğu hiçbir belirlemeyi kabul etmiyoruz çünkü tamamen matematiksel verilere dayanarak yapılan bir tahmindir; sahaya hiçbir ekibi girmemektedir ve rekolte, don zararı, farklı farklı şeyler belirlemektedir hiç sahaya girmeden. Dolayısıyla bunu da kabul etmiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, orada bir açıklama yapayım mı? Tarım Bakanlığından verileri aldığı yazılıdır altında.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Vallahi ben katılmıyorum...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - TÜİK'in zaten şöyle bir şansı yok Başkanım: "Türkiye'nin her tarafına gideyim de yüz binlerce adam çalıştırırım." diye değil. TÜİK, hane halkı iş gücü anketleri dışındaki bütün verileri ilgili birim, kurum, kuruluşlardan alır. Yani şimdi, TÜİK'in verisi yanlışsa zaten buradaki il müdürlerimizin bize yaptığı sunumun da hiçbir anlamı yoktur.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Bana göre yanlış. Açıklayabiliriz ama burası yeri değil.

Burada "2/B arazilerinin üretimleri rekolteye girmiyor." dedi Sayın Başkan, o da yanlış. Rekolteye giriyor fakat işte, farklı şeylerden yararlanamıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - ÇKS'ye kayıt edemiyor.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Evet, ÇKS'ye kayıtlı olmadığı için rekolteye giriyor ama diğer olanaklarından yararlanamıyor; işte, yatırım, desteklerden, şundan bundan yararlanamıyor.

Bizim burada esas konumuz, şu anda bölgemizin yaşadığı ve en büyük zararı Ordu ilinin gördüğü zirai don sıkıntısı. Biz Ordu ilinin -biz de resmî rakamlarla konuşalım- yüzde 55 ile 65 arasında zirai dondan etkilendiğini biliyoruz, TARSİM'in yaptığı analizler sonunda nelerin olduğunu biliyoruz; resmî rakamlar yüzde 55 ile 65 arasındadır. Bu zirai dondan...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - TARSİM buna bir şey diyecek mi? 55-65 mi sizdeki...

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Ordu ili için.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ordu için.

Dedim ya, istatistik işi öyledir; bana göre öyle, size göre öyledir. Hani, böyle, "O rakamı tanımıyorum, bu rakamı kabul etmiyorum..." gibi...

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Yok yok, "Tanımıyorum." derken Sayın Başkanım, bu TARSİM'in yaptığı analizlerden alınan rakamlardır bunlar. Bizim zirai...

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - 126 bin dekar alanda keşif yaptık.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yok, şöyle: Sizininki en azından bir anket gibi düşünürsek yayılabilir, bu anlamda bir veri verebilir hani mutlak olmasa bile.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Evet, yapılan tespitler çok farklılık göstermekle birlikte -tekrar etmemek istiyorum- denizden uzaklığı, bakı yönü, çeşit, yükselti vesaire yani 50'den aşağı değil diyelim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, tamam o zaman.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Yani hasar olan yerler anlamında söylüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Anladım, bunu tartışmanın şeyi yok.

Buyurun.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Şimdi, esas konumuz zirai don. Tabii, bizim bölgemiz çok müthiş derecede etkilendi. Burada TARSİM sigortası meyve oluşumu sağlandıktan sonra zirai don kapsamına giriyor. Biz, bizim üreticilerimizin birçoğu kasım ayında, aralık ayında kullandığı kredi dolayısıyla -Ziraat Bankalarından kullandıkları krediler dolayısıyla- bu aylarda sigorta yaptırıyor fakat karanfil oluşmaya başladıktan sonra oluşan, meyve oluşuncaya kadar o aralıktan zirai don zararını alamıyor; bizim esas sıkıntımız bu bu bölgede. Belki TARSİM sigortasının bu kadar düşük olmasının sebeplerinden bir tanesi de bu: Karanfil zirai don kapsamına sokmuyorlar. Şimdi karanfilden meyve oluşuyor, dolayısıyla eğer bu karanfil yanmışsa bunda meyve oluşmayacaktır. Biz, Tarım Bakanlığı yetkililerinden fındık için karanfilin de zirai don kapsamına alınmasını istiyoruz. Eğer bu karanfil zirai don kapsamına alınırsa ben iddia ediyorum zirai donla alakalı TARSİM sigortası yaptıracak üreticilerimiz yüzde 100, belki de yüzde 200 oranında daha artacaktır. Dolayısıyla burada işte, mart ayında bir zirai don yaşanıyor ki bu sene de yaşandı, TARSİM'e başvurdu üreticilerimiz, işte, "Meyve oluşmadığı için biz size zararı veremiyoruz." dediler. Bu üretici bir dahaki sene kesinlikle TARSİM sigortası yaptırmaz.

Şimdi, ben şöyle bir kelime de kullanmıştım bir televizyon programında "Üretici Allah'la pazarlık mı yaptı mart ayında zirai don olmayacak veya şubat ayında zirai don olmayacak." diye. Dolayısıyla biz oluşan karanfilin de zirai don kapsamına alınmasını istiyoruz.

Ben bu bölgeye geldiğiniz ve bu analizleri yapmaya çalıştığınız için, bizleri dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Fındığın bir sürü problemi var, tartışılır ama burada zirai don tartışılacağı için diğer problemleri tartışmaya gerek olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Bu, TARSİM'le ilgili genel bir konu, hemen hemen her meyvede don kapsamının ne zaman başlayacağına ilişkin; TARSİM de bunu sürekli zaten güncelliyor. Belki bu Komisyon çalışmalarının sonucunda da bu konuda net bir önerimiz olacak. Hani, TARSİM de şöyle diyor: "Ben rekolteyi, çiçeklenmeyi görmeden nasıl olayı yapacağım?" gibi bir şey var ama tabii, bu tartışılacak bir konu.

Evet, ziraat odası başkanlarımızdan başka söz almak isteyen varsa söz alarak...

Buyurun Başkanım, önce siz şey yaptınız, sonra size verelim.

Böyle ana konuyu... Aynı tekrara düşmezsek... Benzer şeyleri...

GÜRGENTEPE BELEDİYE BAŞKANI CEMİL ÇOŞKUN - Ben ziraat odası başkanı değilim, Belediye Başkanım. O yüzden, isterseniz...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun Başkanım, eyvallah.

GÜRGENTEPE BELEDİYE BAŞKANI CEMİL ÇOŞKUN - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim, sayın katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benim konuşmamın şöyle bir özelliği var: Aşağı yukarı 8-9 tane ilçeyi kapsayan bir özelliği olacak ve bizdeki zarar oranı yüzde 98. O yüzden benim kendi ilçemde kendi bahçemdeki zarar oranı yüzde 98, dolayısıyla bu rakam Gürgentepe ilçesini özetliyor.

Ben de bağlamdan kopmadan bir şeyler söyleyeceğim: Bugün don olayı var ama bütün konuşan arkadaşlara teşekkür ediyorum, fındıkla ilgili çok güzel şeyler söylendi ama bu konuda acil bir fındık kurultayı yapılması gerekiyor çünkü fındığın don olmadan da çok ciddi sorunları var. Ben kendi ilçemde ne yaptım? Perşembe günü bizim oranın pazar yerinde bizzat üreticilerle kendim bir çalışma arkadaşımın birlikte görüşme yaparak notlar aldım. Şurada paylaşacağım notlar bizzat üreticinin don olayına karşı Komisyondan talepleri.

İlk cümlem şu olsun: Bu don olayı, özellikle benimki gibi yüksek rakımlı ilçelerde her yıl aşağı yukarı yaşanıyor yani konuşmacılar her on yılda bir dedi ama bizim ilçemizde bu risk her yıl var. Dolayısıyla bu don meselesine karşı bir önlemsel model geliştirilmeli. Yani bunun için de üzerinde ciddi kafa yorulmalı ve bilimsel çalışmalar yapılmalı. Biz her zaman bu vakayı yaşıyoruz.

Üreticiler neler talep etmişler? Şöyle demişler: "Mevcut kredilerin faizlerinin ertelenmesi, çiftçilerimize tarımsal faaliyetleri sürdürebilmeleri için faizsiz kredilerin, ödeme kolaylığı olan kredilerin önü açılmalı. Yapılan hasar tespitinin ardından ücret ödemeleri daha erken yapılmalı. Doğrudan gelir desteği artırılmalı, üreticiye mazot desteği sağlanmalı. 2/B arazilerine dönüm başına ödenecek ücret aşağı çekilsin, tapu alımları kolaylaştırılsın."

Ticaret Borsası Başkanımız da söyledi yani gerçekten Ordu ili için söyleyecek olursak bu 2/B arazisi yaşamsal bir önem taşıyor. Buradaki ücret miktarı da -benim ilçem açısından söyleyeyim- dönüm başına 50 bin falan diyorlar, benim ilçemde bu parayı verecek üretici sayısı son derece sınırlı. Bunun üzerinde mutlaka çalışılmalı.

"TARSİM uygulaması kredi çekenlere değil tüm çiftçilere uygulansın." diye bir öneri gelmiş. "Tarım sigortasında kolaylık sağlansın." diye bir öneri gelmiş. "Mevcut dondan etkilenen ilçelerdeki esnafın kredilerinde ödeme kolaylığı sağlansın." diye bir öneri gelmiş. "Toprak Mahsulleri Ofisinin fındık satma zamanlarının değerlendirilmesi..." diye bir öneri gelmiş. "Bahçelerde sisleme, rüzgâr makinası gibi don önleyici uygulamalar için devlet destekli hibe ve teknik rehberlik sağlanmalı." diye bir öneri gelmiş. "Don zararını takip eden dönemlerde budama, besleme, gençleştirme çalışmaları için ücretsiz teknik hizmet ve malzeme desteği sağlansın." diye bir öneri gelmiş. "Fındıkta geç uyanan çeşitlerin üretiminin teşvik edilmesi..." diye bir öneri gelmiş.

Ben, izninizle son bir iki önermeyle konuşmamı bitireceğim: Özellikle benim ilçem gibi ilçelerde don olayı çok yaşanıyor. Yine, bu, miras yoluyla bölünmelerden dolayı benim ilçemde aile başına fındık rekor kırsa bile aile başına düşecek oran 1 tonu geçmez, dolayısıyla bununla zaten geçinilmez. Onun için, ben kendi ilçemde özellikle alternatif ürünlerin teşvik edilmesini, Gürgentepe bal noktasında... Türkiye'de bal rekoltesinde 1'inci il Ordu'dur, Ordu'da da rekolte benim yaşadığım ilçededir ve naçizane olanakları son derece kısıtlı bir Belediye Başkanı olarak bin tane kestane fidanını bir mahallemizde dikerek bal ormanı uygulamasını teşvik etmeye çalıştım. Buradan, Komisyondan özellikle ricam şu: Belediye Başkanı olarak tarımsal üretim anlamda beni desteklerseniz Türkiye'de model bir ilçe uyguluyoruz. Einstein "Bana destek verin, dünyayı yerinden oynatayım." demiş. Ben de bana destek verirsiniz orada hem bal hem ıhlamur hem yaban mersini hem hayvancılık noktasında Türkiye'de bir model oluşturma konusunda hepinizin huzurunda söz veriyorum, o konuda desteklerinizi bekliyorum.

Bal ormanının yaygınlaştırılması gerekiyor. Burada, bizim ilçemizde ıhlamur fidanı çok fazla ürün veriyor, dondan falan da hiç etkilenmiyor; ıhlamurun ve kestane şöyle bir özelliği var: Hem meyvesinden, ürününden yararlanıyorsunuz hem de balından yararlanıyorsunuz. O yüzden, bizim coğrafyamızda bal ormanını ivedi bir şekilde desteklememiz gerekiyor.

Son olarak söyleyeceğim şey şu: Bu sene don yaşadık, bu, realite; anında üretime geçirecek bir alternatifin olması lazım, o da hayvansal destek. İşte, süt ineği, teşvik, hibe kapsamında bunlar olursa... Şimdi, biz işte, ıhlamurdan alternatif üretemeyiz yani bir anda üretime dönüştüreceğimiz başka bir şey yok ama hibe, hayvan hibesi olursa benim ilçemde geçim kolaylaşır, aksi takdirde söylüyorum: Yüzde 100 hasar var. Hani, Başkanım "Yüzde 5 oranında göç olabilir." dedi; benim endişem, çok daha fazla oranda göç olması.

Hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyoruz Başkanım.

Özellikle bu alternatif ürünler konusu çok değerli. İşte, Malatya'ya gittik, bir tek kayısı var, kayısının başına bir şey geldi ya da dış pazarda bir şok oldu, sistem çöküyor. İşte, burada da fındık var -Ordu, Giresun- sadece fındık var yani bunları artık düşünmek gerekiyor. Siz çok değerli şeyler söylediniz ama...

GÜRGENTEPE BELEDİYE BAŞKANI CEMİL ÇOŞKUN - "Yaban mersini" dediğimiz ürünün ana vatanı benim ilçem olduğu söyleniyor, o yüzden...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Mavi yemiş, blueberry.

SEYİT TORUN (Ordu) - Sayın Başkanım, fındığa alternatif yok bir kere ancak ek gelir sağlanabilir yani alternatif çok zor ancak ek gelir sağlanır.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Seyit Bey, yani bu "yoğunlaşma" dediğimiz şey, bir ürüne...

SEYİT TORUN (Ordu) - Arazi topografyası çok eğimli.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Tarım Müdürü bu yaban mersini, ıhlamur dondan kaç derecede etkileniyor, onu söylerse...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Müdürüm, bu konuda bir bilginiz var mıdır? Yani diğer alternatif ürünleri biz yol kenarında gördük, çok sayıda kestane ağaçları vardı.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Sayın Başkanım, şimdi, tabii ki alternatif değil de Sayın Vekilimin de söylediği gibi ek gelir sağlayıcı...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Elbette alternatif değil destekleyici ya da hakikaten bir ürün odaklanması güzel ama riskleri büyük.

ORDU TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Kesinlikle katılıyorum, biz de bu konuda çalışıyoruz, mesela sahil kesiminde bol miktarda kivi bahçesi kurulmuş durumda fındığın yanında.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Görmeye başladık, gelirken yolun altlarında gördük.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Şimdi, aronya, mavi yemiş gibi ürünler de şu an ürün deseninde yerini almaya başladı. Başkanım, yalnız, mesela bizim toprak PH'ı 6-6,5 civarında; mavi yemişin toprak seçiciliği var, PH'nın 5'in altında olması lazım yani ondan dolayı, o bizi kısıtlıyor. Gürgentepe'de, evet, o bölgede bir miktar mavi yemiş yetiştirilecek uygun alanlar var yani o tarz engellerimiz var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, bu konular, çok tartışmamız gereken konular yani mutlak doğruların ve yanlışların olduğunu söyleyemeyiz konu çok teknik.

ORDU İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ KEMAL YILMAZ - Kesinlikle.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun Başkanım.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanım, sayın milletvekillerim, saygıdeğer oda başkanlarımız, saygıdeğer katılımcılar; hepinize saygıyla selamlarımı sunuyorum.

Ben Arslan Soydan; Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu üyesi ve Perşembe ilçesi Ziraat Odası Başkanıyım.

Tabii, bu toplantıyı önemli görüyoruz hem Türkiye'mizde hem ilimizde hem bölgemizde.

Tabii ki konumuz şu anda TARSİM, benim kısa kısa geçeceğim birkaç konu var. Tabii, TARSİM'le ilgili biraz önce konuşulan yani fiyatlar neden acaba... Yani "Neden on yılda bir oluyor?" veya "Neden sayıları azaldı?" diye. TARSİM'de mevzuatlarına göre şöyle bir uygulama var: Özellikle rakımlara göre fiyatlar değişiyor. Yani TARSİM yaptıran, 200 rakımdaki aynı ton fındıkta, aynı dönümdeki rakam ile 700-900 rakımlarındaki fiyatlar farklı; tabii, bu da üreticiyi bu fiyatları ödeyememesiyle ilgili karşı karşıya bırakıyor. Bununla ilgili mevzuatta bir düzenleme yapılması lazım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Nasıl yani? Onu bir açar mısın?

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Yani şöyle: 200 rakımda sigorta yaptıran poliçeye ayrı bir fiyat ödüyor ama 700 rakımdaki muhakkak farklı bir fiyat ödüyor çünkü riski fazla deniliyor ama Malatya bölgesine bakıldığında da mesela kayısıda öyle bir şey yok. Yani aslında kayısıda çukur alanlarda daha çok zarar görüldüğü hâlde yüksek veya alçak rakım diye ayırım yok ama şu anda fındıkta böyle bir ayırım olmasından dolayı -şu anda zaten yüksek rakımlarda don olayı var- tabii ki üretici TARSİM'i yaptırmamakla karşı karşıya kalıyor. Bunun muhakkak düzelmesi lazım, düzenlenmesi lazım bu mevzuatın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Risk analizi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, nedir burada 200 ile 800 arasında görece fark çok büyük müdür?

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Bütün konuşmacılar fark etti: Rakım yükseldikçe riski artıyor. Dolayısıyla da...

Bir örnek vermek istiyorum: 150-250 metre arasında 1 dekarlık bir bahçeyi üretici sigortalatmak için minimum ortalama 100 kilo verim aldı; 100 kilogram için 2,1 kilogramlık -175 TL ürünün bedelini var sayarak- 1-1,5 ocağın fındığıyla 1 dekarı sigortalıyor. Rakım yükseldikçe -işte Gürgentepe dendi- 750 binde bu 5 kilograma çıkıyor yani 2,5 ocak civarına çıkıyor çünkü risk çok fazla. Başkanım da ifade etti "Her sene don oluyor." diyor. Yani bile bile lades gibi. Malatya'yla karşılaştırma var; Malatya'da 950-1.000 metre rakım zaten ama biz de herkes bahsetti o'dan 1.300 metreye kadar, dolayısıyla da riske göre fiyat.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - En düşükle en yüksek arasındaki katsayı ne kadardır mesela sizde? 1200'ler var, 1.300'ler var.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Şöyle ki: 1.6 kilogramdan 5 kilogram... Yani 750-1.000 arasına göre 5 kilograma yani ürün bedeline kıyaslamak...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani 3 kat kadar.

TARSİM GİRESUN BÖLGE MÜDÜRÜ BÜLENT YAŞAROĞLU - Evet, 3 katı gibi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun Başkanım.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Ayrıca, tabii, sigortayı TARSİM'de şirketler yapıyor yani şirketler yaptığı zaman üretici ya kredi çekerken yapıyor bunu ya da Tarım Krediden bir ürün alırken yapıyor; bir yerde mecburi durumlarda çoğunluk sayısı fazla. Bu durumlarda özel bankalar yapıyor, devlet bankaları yapıyor genelde bunlarda ama buradaki sigorta yaptıran çalışanlarla çiftçi arasında bir sözleşme imzalanıyor tabii. Bu sözleşmede -imzalanan sözleşme- yarın TARSİM eksperleri bahçeye geldiği zaman tabii, "3 kilo" demişse o bahçenin verimine göre, tabii, eksperler burada 1-2 kiloya indirebiliyor pek haklı olarak, bahçenin veriminden dolayı ama tabii, eksperler bunu söylediği zaman üretici de burada "Benim anlaştığım bu ama benim bahçeme eksper geldi, benim fındığımı 2 kiloya indirdi." durumuyla karşı karşıya kalındığı zaman TARSİM'e bir güvensizlik ortaya çıkıyor. Burada aslında TARSİM'in belli yerlerde şubelerinin olması lazım. Yani bankadaki çalışan bir memur belki -bilmiyorum ama onları da suçlamak istemem kesinlikle- bu bilgiye sahip olmadan üreticiye sigorta yaptırıyor, bilgiler alıyor, ne kadar, nasıl oluyor bilemiyoruz, bu bir farklılık yaratıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - TARSİM konusu zirai donda oldukça geniş işlendi, işlenecek. En sonunda not alırsanız belki bir kaç konuya açıklık getirmeniz için.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Şimdi, ayrıca, tabii, TARSİM'den dolayı şu anda biz alanlardayız. Çiftçilerimizin talepleri, banka borçlarının ertelenmesi yani hem Tarım Kredi hem özel bankalar hem de devlet bankalarının borçlarının ertelenmesi. Şu anda zaten borç ödemeleri başladı; özellikle ağustos ayında, eylül ayında bu yoğunlaşacak. Çiftçilerimiz bu borçlarının ertelenmesini istiyor, hatta tarımın da devamlılığının sağlanması için faizsiz kredilerin ödenmesini istiyor çünkü bir yıl bekleyecektik, fındık yok şu anda ama bir yıl daha bekleyeceğiz çünkü başka hiçbir ürün ekme, dikme şansımız yok.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Onun yanında, tabii, hem Sayın Cumhurbaşkanımızın hem Tarım ve Orman Bakanımızın da açıkladığı gibi, ÇKS'li bahçelere, üreticilere destekleme verilmesiydi; bunun bir an önce ödenmesini bekliyoruz. Gerçekten, üreticilerimiz bize sokakta, bahçede her yerde bunu soruyor.

Tabii ki ayrıca, fındıkta alan bazlı destekleme var, mazot, gübre desteği var. On yıl önce 2015'te tarımsal destekleme toplam desteklemenin yüzde 11-12'si iken şu anda bu destekleme 1-1,5 seviyelerine kadar düşmüş durumda çünkü on yıl önce 170 lira olan alan bazlı destek hâlen daha 170 lira. Tabii, bu destek de şu anda bütünleştirildi yani "temel destek" adı altında 366 lira olarak seneye başlayacak ama üç yıl için de aynı ücret alacağız. Bu desteklemenin ayrı seviyelere çıkarılması lazım yani desteklemenin fındıkta yüzde 11-12'den, yüzde 1,5 seviyelerine düştüğünü görüyoruz yani bu destekleme fındıkta çok gerilerde kaldı, onun için desteğin artırılmasını talep ediyoruz.

Tabii, bunun yanında rekoltelere -açıklanan diğer rekoltelere- kesinlikle itibar etmiyoruz. Neden? Bu rekoltelerin kesinlikle bahçelerde tespitlerinin yapılması lazım. Şu anda, 1 Temmuz tarihinde başlayacak, 11 kurumun teknik elemanlarının oluşturduğu bütün ilçelerde sayımlar yapılacak Tarım İl Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığının koordinesinde. Tabii, bu çalışmaların sonucunda açıklan rekoltelere göre maliyetlerimiz üzerinden üreticinin beklediği, Sayın Başkanım, sadece önemli bir fiyat, emeğinin karşılığı ve bunun yanında da tabii ki fiyatın oluşmasını açıkça bekliyor.

Ben, burada, sizlere çalışmalarınızdan dolayı, ilimize gelmenizden dolayı teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, gitmeden bir şey sorayım: Çiftçinin fiyat beklentisi ne?

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Şimdi, şöyle: Fiyat beklentisi olarak şu anda serbest piyasa 200, 210 liraya kadar buldu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - TMO mal satıyor.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - TMO şöyle: TMO üzerinden farklı fiyatlar açıklandı ama şu var: Yani biz TMO'nun fiyatını kesinlikle 2025 yılı fiyatına algı yapılarak bir oluşum sağlamasını beklemiyoruz, istemiyoruz ama böyle bir yaklaşım da var. Yani TMO şimdi 150-160 liradan fındık satıyor; sanki böyle onun etrafında oluşacakmış gibi, 2025 yılı fındığı fiyatı var gibi algı yapılarak bunlar konuşulmaya başlandı. Bu gerçekten üreticimizi bu don zararının olduğu bir yılda büyük bir zorluk durumunda bırakıyor. Şu anda serbest piyasada 200-210 lira seviyelerine kadar bir fiyat oluştu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Oda olarak bir çalışmanız var mı?

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARSLAN SOYDAN - Biz bunun muhakkak dikkate alınarak veya TMO tarafından veya serbest piyasa tarafından 2025 yılının bu seviyelerde, üzerlerinde fiyatların oluşturulması lazım ama biz şunu görüyoruz: Bu sene fındık fiyatlarının önu açıktır, zaten bu sene fındığın fiyatını belirleyen de üreticimiz olacaktır.

Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İnşallah.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah, teşekkür ediyorum.

Buyurun Seyit Bey, sizin bir söyleyeceğiniz var.

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Valim, çok değerli milletvekillerim, çok değerli oda başkanlarımız, kamu kurumlarımızın değerli yöneticileri ve değerli üreticilerimiz, değerli siyasi parti başkanlarımız; ben de toplantının başarılı geçmesini diliyorum.

Tabii, aslında cuma günü yapılacaktı, hazırlıklarımızı ona göre yapmıştık ama cumartesiye kalınca bizim de -işin açıkçası- planlarımız bozuldu. Ben de birazdan bir cenazeye katılmak için ayırmak zorundayım ama hazır Komisyonumuz buradayken ben de birkaç cümleyle bu süreci tanımlamak isterim.

Öncelikle hepiniz hoş geldiniz Ordu'muza, sefalar getirdiniz.

Şimdi, aslında Sayın Başkan, işin özü fındık kanunu çıkarmakta. Burada saatlerce konuşabiliriz fındığı. Bu sene don hadisesini konuşuyoruz şimdi ama yaşanan bir felaketi konuşuyoruz fakat işte, birkaç yıl öncesinden bu yana gelen kokarcayla

ilgili de ciddi sorunumuz var; 0 rakımdan başladı ve şu anda 400-500 rakımlara doğru ilerliyor ve ciddi zarar veriyor, ürün kaybına yol açıyor. Onun öncesinde virgül kabuklu biti, koşnili, birçok zararlı fındık karşı karşıya. Temel sebebi, aslında bakıldığında, tekniğine uygun bazı çalışmaların, daha doğrusu, fındık üretiminin yapılmamasından kaynaklanıyor. O da neden? Üretici alın terinin karşılığını alamıyor, alamayınca da maalesef fındığının gerekli olan bakımını, onarımını, gübresini veremiyor. Eğer bu Komisyonumuz gerçekten fındığa katkıda bulunmak istiyorsa -uzun vadeli, sadece bugün bir don hadisesiyle ilgili değil- hep beraber oturalım -odalarımız olsun, tarımla ilgili başka birliklerimiz olsun, derneklerimiz olsun- ortak akılla bir fındık kanunu çıkaralım da üretici ne yapacağını, aracı ne yapacağını, ihracatçı ne yapacağını, tedarikçi ne yapacağını bilsin ve her yıl fındığı konuşmaktan artık vazgeçelim.

Bu arada, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız davet edilmemiş; şimdi, bir sitemini ilettili bana gittiğim yerde, onu da burada dile getirmiş olalım.

Sayın Başkanım, şimdi, bu yıl, evet, bir don hadisesi oldu. Özellikle 300 ve 400 rakımdan itibaren hasar gittikçe artıyor. 400 rakımın üstünde yüzde 100'e varan hasarlar var. TARSİM tabii ki üstüne düşeni yapacak, belli tespitlerle zararları tazmin edecek ama bizim en büyük sorunlarımızdan biri de 2/B arazileri ve oldukça fazla; bunlar ne olacak? Sigortalı -TARSİM- veya ÇKS'ye kayıtlı olmayanlar ne olacak? Bunlar da büyük bir problem. Bunlarla ilgili de zararlarının tazmini konusunda mutlaka bir değerlendirme yapılması lazım. Zaten her yıl rekolte oyunlarıyla birlikte maalesef fındık üzerinde oynanan oyun bitmiyor. Bu sene TÜİK açıkladı, IFC açıkladı; herkes, önüne gelen rekolte açıklıyor. Ya, ciddi de bir manipülasyon var bunun üzerine. Önceden -benim bildiğim- sadece Tarım Bakanlığının yetkisindeydi. Mutlaka bu rekolte açıklamaları da bir disiplin içerisinde yapılmalı ve bu açıklamalar da ciddi, objektif olmalı.

Doğrudan gelir desteği -bildiğiniz gibi- artık gerçekten üreticiyi tatmin eden rakamlardan uzaklaştı ve doğrudan gelir desteği olmadığı için de -az önce bahsettim- üretici maalesef ürününe yabancılaştı.

Bir de -az önce Oda Başkanım da açıkladı- borçların ertelenmesi çok çok önemli. Yani şu anda belki de bazı bölgelerde iki-üç yıl fındık hasadı yapamayacağız; sadece ürün etkilenmedi, fındık dalı da etkilendi. Bu konuda, bu hasar tespitleri yapılırken en az borçların da belli bir süre mutlaka ertelenmesi gerekiyor, faizlerinin de tabii ki silinmesi gerekiyor.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; bir de bu bölge yoğun göç verdi, bu bölgede makineli tarım yapamazsınız, iş gücümüz de kalmadı, bizim ciddi iş gücü sıkıntımız da var -birçok bölge de vardır belki ama- bizde fındıkta makineli tarım olmadığı için, daha çok emek yoğun bir ürün olduğu için ciddi bir iş gücü problemimiz de var artık. Mahallelerimizde, köylerimizde genç kalmadı; bu hasadı yapacak, ürünün üretim esnasında belli uygulamalar yapacak kimse kalmadı. Bu anlamda da eğer fındığın gerçek anlamda rekoltesinin artması, kalitesinin artması ve sorununun çözümü için bu konuya da mutlaka eğilmesi gerekir.

İhracatçının sorunu var, sanayicinin sorunu var, gümrük sorunları var. Yani ülkeler arasında yapılan, bizim özellikle ihracat yaptığımız ülkelerle mutlaka gümrük anlaşmalarını yeniden gözden geçirmek zorundayız. Bizim ihracatçımız bazen gümrüklemede çok ciddi sorunlar yaşıyor, ürün kalitesinde de sorunlar yaşıyor. Yani eğer almak istemiyorsa o üründe mutlaka bir bahane buluyor ihraç ettiğimiz ülke, mutlaka bir şekilde ürüne bahane buluyor. Bu konularda da gerekli ticari ataşelerin de gerekli çalışmaları mutlaka yapması lazım.

İşin özü: Üreticimiz gerçekten mağdur, üreticimiz şu anda inanılmaz bir sorun yumağı içerisinde. Gelecek yılı daha düşünmüyor. Birçok bahçeye belki girilemeyecek, birçok bahçeye belki birkaç yıl girilemeyecek ama bir yandan da bakımını yapmak zorundasınız. Fındık yok diye onu gübrelemezseniz, belli uygulamaları yapmazsanız daha sonra fındık almanız zaten hiç mümkün olmayacak. Elde yok, avuçta yok, gelecek yok. Bu anlamda Komisyonumuzdan beklentimiz...

Şimdi, Piraziz'de sahayı ziyaret ettiniz, bahçeye girdiniz, galiba bu toplantıdan sonra Ulubey'de de bir bölgeye gideceksiniz, orada da göreceksiniz; o arazide başka bir ürün yetiştirmek de mümkün değil. Hani "alternatif ürün" dedi, alternatif çok mümkün değil, sadece ek gelir olabilir belki, ek gelir sağlayabilir, bu arazide makineli tarım yapamazsınız, fındıktan da başka bir ürün yetiştirmeniz çok zor.

Tabii, konuşulacak çok konu var az önce söylediğim gibi fındık üzerine ama biz sadece bu yılki zirai don konusunu gündemde tuttuğumuz ve sorunun çözümüyle ilgili düşüncelerimizi ifade ettiğimiz için diğer konulara girmek istemiyorum.

Tekrar iyi çalışmalar diliyorum.

İlimize geldiniz, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Sayın Başkanım, çok küçük bir takviye yapayım müsaadenizle.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ya, Başkanım, aynı şeyleri...

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Hayır, aynı şeyler değil.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Daha, çok söz vermemiz gereken kişiler var Başkanım.

Buyurun.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOCAK - Tabii, tabii, çok kısa.

Şöyle, UFK adına bunu söylüyorum: Bugün bizim bölgemizde -demin bahsettiğimiz, hepimiz aynı şeyi söyledik- bir üretici ortalama 1 ton fındık yapıyor, bundan da senede 20-30 bin lira gelir elde etmeye çalışıyor. Düz ovada bir üretici bugün her şeyden vazgeçti, fındık diyor, ortalama 300-500 bin lira gelir elde ediyor, sebze meyveden vazgeçti ve Türkiye'de enflasyon artışına sebep oluyor. Bir de dünyada rakiplerimiz -demin eski Ulusal Fındık Konseyi Başkanımız da söyledi- Şili'de bir üretici bin ton fındık yapıyor yani yılda 3-5 milyon dolar kazanıyor ve aynı pazara aynı ürünü 3 üretici sürmeye çalışıyor. Bizim burayı hani, il olarak ayırmayalım "meyilli arazi" diyelim; Düzce'nin meyilli arazisi de bunun içinde, Sakarya'nın meyilli arazisi de... Destekleme modeli 2009'da 1 dönüme 100 dolardı Sayın Başkanım. Cumhurbaşkanımız o dönemde Başbakanı, 1 dönüme 100 dolardı, bugün 1 dönüme 5 dolarlardayız. Bunun acilen revize edilmesi, tekrar üretime döndürülmesi...

Bir de sizin bir sorunuz veya bir konunuz oldu. İstanbul'daki bir üreticinin Ordu'ya gelip bulunduğundan para kazanma şansı yok. O buradaki bir yakınına o bahçeyi kiralama modeline geçmesi lazım. Bu tür yöntemlerle de çalışılıyor. Hepimizin söylediği, biz göç veren 2 iliz, Ordu ve Giresun kendi nüfusunun 2-3 katı göç vermiştir ve böyle giderse büyükşehirlerin yükü artıracaktır. Tabii, bugünkü konu farklı ama bunlara da değinmek istedim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Buyurun.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Sayın Valim, sayın Komisyon üyeleri ve buranın kıymetli temsilcileri; herkesi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Komisyon üyelerimize de şehrimize geldikleri için ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Bazı şeylerde belki tekrara düşmüş olabiliriz, Sayın Vekilimin de ifade ettiği gibi, biraz önce bir nikâha gitmek zorunda kaldık, ondan dolayı da kusura bakmayın.

Ben öncelikle buradan ayrılırken şunu söylemek istiyorum: Burada Cumhuriyet Halk Partisinin Ordu İl Başkanı olarak değil kendim de bir üretici olarak bu şehrin bir evladı, bu şehirdeki manava, kasaba bakkala, üreticiye, öğrenciye, kitapçıya borcu olan bu şehrin bir evladı olarak ifade etmek istiyorum.

Öncelikle çıkarken yanlış duymadıysam -eğer bir eksikliğim olduysa af ola- Ulusal Fındık Konseyi Başkanımız şöyle bir cümle kullandı, 600 bin ton gibi bir rekoltenin bahsetti. Gerçekçi anlamda bu şehri gezdiğimizde, şu an 600 ton gibi bir rekolte varsa...

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOC AK - Başkanım, ben rekolteyle ilgili olarak söylememiştim.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - O zaman yanlış anlamışım, özür diliyorum, sözümü geri alıyorum. Peki "medyada çıkan haberler" diyelim o zaman.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Kayıtlar bende var, yazmışım; "600 bin ton" demişsiniz, 330 bin ton, bu yıl 310 ton... Belki sehven çıktı ağzınızdan.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Tartışmaya meydan vermek istemiyorum Başkanım, özür diliyorum, ben sözümü geri alıyorum.

ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOC AK - Bu yıl için yeni rekolte tahmini ancak fındık çuvala girdiğinde belli olur, onu söyledim.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Evet, çok teşekkür ederim.

Başkanım, tekrar bir eksikliğim olduysa özür diliyorum.

Çok doğru bir cümle söyledi Sayın Başkanımız: "Fındık, çuvala girdiğinde rekolte belli olur."

Şimdi, siz, zirai don için gelmişsiniz, evet, bu bizim için çok önemlidir ama resmin bir bütününden bakmamız gerekiyor. Yani zirai dondan zarar gören üreticilerimiz var ama zirai dondan zarar görmeyip de yıllardır fındık üreticisinin sömürüldüğü bir düzen de var. Buraya gelen vekillerimizin, Komisyon üyelerimizin buraya gelmesi tabii ki kıymetli, en azından hafızalarınızda bir şey bırakacağımızı ümit ediyoruz.

Bakın, nisan ayında rekolte açıklanıyor. Nisanda 700 binlerden 750 bin tondan piyasa zaten bir manipüle edilmeye başlanıyor. Ben de bir üreticiyim, rahmetli dedem kantarı bana verdiğinde ya da -biz "amele" deriz- işte, ne bileyim, defteri arkama taktığımda, bahçede okka çekerken 12-13 yaşındaydım. Yani sizler nisan ayında rekolte tutuyorsunuz, mayısta rekolte tutuyorsunuz yani rekoltenin gerçek anlamda belirlenebilmesi için bir kere temmuz ayının ortasını görmemiz gerekiyor. Burada bu işin uzmanı çok kıymetli büyüklerimiz var, onlar gerçi, mümkün olduğu kadar konuşmaya çalışıyorlar ama basın sesimizi duymuyor ya da duyuramıyor arkadaşlarımız, Hükümet duymuyor, belki bizim de muhalefet partisi olarak aynı eksikliklerimiz vardır, biz de ifade edemeyebiliriz ama...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Başkanım, sizin tespitiniz ne kadar dondan etkilenen?

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Ya, onu, en doğru tespiti temmuz ayının ortasında buradaki ziraat mühendisleri, gerçekten bu üreticiyi düşünen vatandaş söyleyecek ve en son noktada da -Sayın Başkanımızın ifade ettiği gibi- fındık kara çuvala girmeden, fanila çuvalına girmeden rekolte belli olmuyor; bir kere bunu doğru tespit etmemiz gerekiyor.

Bir de şuna not düşmem gerekiyor...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - TARSİM Müdürümüzün şöyle bir ifadesi var da onunla örtüşüyorsunuz; o da diyor ki: "Şimdi TARSİM'le ilgili ödemeleri yapacak olsak da bir kere bittiğinde ortaya çıkacak tabloyla bugünkü tespit örtüşmeyebilir." Onun için söyledim.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Biz belki atlamışızdır onu.

Şöyle: Bugün geldiğimiz noktada -bunu siyasi olarak söylemiyorum ama- gerçekten üreticinin yanında... Ya, düşünebiliyor musunuz? Yıllar önce kurulmuş bir birlikle sorunu nasıl çözebiliriz? Bir Birlik Başkanı Lütfi Bayraktar'ın, bugün FİSKOBİRLİK Yönetim Kurulu Başkanının "Üreticiyi şımartmayacaksınız." dediği bir yerde siz fındıkta üreticinin hakkını nasıl savunabilirsiniz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ordu'dayız; Ordu'nun sorunlarıyla ilgili...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Böyle isim vererek... Bunların yeri değil.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Siyaset yapmıyorum, özür dilerim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Siz sıkıntılarınızı anlatın, isim vererek kişileri değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O konuya girme; donla ilgili...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Peki, sözümü geri aldım arkadaşlar. Sayın Vekilim, sözümü geri aldım, özür dilerim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ordu'yla, Giresun'la ilgili...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Sayın Vekilim, sözümü geri aldım, sizi üzdüysem özür dilerim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Zirai dona dönük tespitlerinizi söylerseniz, donla ilgili...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Ben sorunun tespiti noktasında söylüyorum, burada bir vatandaş olarak konuşuyorum, üreticinin hakkını savunma babında konuşuyorum.

Teşekkür ediyorum.

Artık daha diyecek bir şey yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kişilerin olmadığı yerde...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Bakın, sorun tespiti için geldik...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Siz sıkıntılarınızı söyleyin; kişilerin olmadığı yerde kişiler hakkında konuşmayın.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Kişilerin beyanı ayan beyan ortada dururken yani burada rivayete dayalı bir şey konuşmuyorum Sayın Vekilim -gerçekler üzerine- rivayete dayalı bir şey olur, anlarım.

Peki, teşekkür ederim.

Başka bir şey söylemek istemiyorum, sorunu bu şekilde çözemeyeceğiz.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Neyse, özür diledi.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Ben sizden özür diliyorum, ben, Sayın Bayraktar'dan özür dilemiyorum çünkü üretici adına Bayraktar'dan özür dileyeceğim bir şey yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Zirai donla ilgili söyleyeceğin başka bir şey var mı?

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Daha söyleyecek bir şey yok, Sayın Vekilimden bir ara... Önemli değil.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkanım, biz gittiğimiz illerde şöyle yapıyoruz, hoş görün: Siz üreticisiniz, anlatıyorsunuz. Zirai dona yönelik alan tespitlerinizi söylerseniz kayıtlara...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Sayın Vekilim, ben de bir bütün olarak görmek olduğunu düşünüyorum. Bunun kıymetli olduğunu söyledik...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama şöyle: Sevgili Başkanım, biz gittiğimiz her yerde benzer beyanlar olduğu için arkadaşların değerlendirmesi de öyle oluyor. Siz alanı gezdiniz, bize donla ilgili ne kadar çiftçi doğrudan...

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Mesela çok basit bir şey söyleyeyim Sayın Vekilim o zaman.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onu söyleyin bize.

CHP ORDU İL BAŞKANI BÜLENT AKPINAR - Geçen Gürgentepe'nin bir köyüne gittim, köyün ismini vermeyeceğim. Gürgentepe'nin bir köyüne davete gittim. O gün de işte bizim Çamaş Belediye Başkan Adayımız vardı 2019'da, Allah gani rahmet eylesin ağabeyimize; oradan bir davete gittim, köyde 150 ton ile 200 ton arası fındık olmuştuk; "Ne çıkar şu an?" dedim. "150-200 kilo fındık çıkmaz." dedi; diyeceğim bu kadar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onu söyle, şimdi onları tespit edelim, önemli onlar.

SEYİT TORUN (Ordu) - Bu arada, Ordu Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız davet edilmiş, arkadaşlar uyardı ama kendisi şimdi gördüğünde ve davet edilmediğini söyledi, onu da düzeltmiş olalım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ziraat odası başkanlarımızı bir dinleyeceğim, ondan sonra belediye başkanlarımıza geçeceğim.

Söz almayan ziraat odası başkanımız var mı?

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Ticaret Odası Başkanımız Sayın Adil Levent Karlıbel'in toplantıya katılmadığıyla alakalı bir yanlış anlaşılma var, onu düzeltmek istiyorum. Genel Sekreterimiz bizi görevlendirdi, ben katıldım onun adına; öncelikle onu düzeltmek istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Sayın Valim, Sayın Başkanım; Ordu'muza hoş geldiniz. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Ben de bir iki kelime müsaade ederseniz söylemek isterim.

Ben Erol Güreşçi, Ticaret ve Sanayi Odası temsilcisiyim. Aynı zamanda fındık sektöründe ticaret yapıyorum. Aynı zamanda bu işin ticaretini yapıyorum ve diğer sektörde de ticaret yapmakla uğraşıyorum. Fındık sadece bölgemizde çiftçilerimizin mağduriyetinin haricinde Ordu bölgemizin tamamını ilgilendiren bir sorun hâline geldi. Bu sorun nedir? Ekonomik sorundur. Ordu'da fındığa dayalı bir ekonomi olduğu için fındık geliri bizim için çok önemlidir çünkü Ordu'muzda sanayimiz ve turizmimiz çok gelişmekte olduğu için tarıma dayalı bir ekonomiye sahibiz. Dolayısıyla rekolte kaybından dolayı da Ordu'da sektörel anlamda değil diğer sektörün tamamını ilgilendiren bir sorunuz var, bunu da ayrıyeten söylemek istiyorum. "Ek olarak başka ürünler de yapılabilir mi?" Tabii ki yapılabilir ama fındık unutulmadan. Fındık bizim her şeyimiz; fındık sadece bir fındık olarak görülmemeli, coğrafyamızda bir erozyon, toprak kayması, bunları da göz önüne alabiliriz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, kapasite daha netleşmedi, temmuzda ayı içerisinde netleşecek ama Ticaret ve Sanayi Odası olarak sizin öngörünüz... Giresun TSO Başkanı da varsa Giresun'la ilgili de... Ekonomik açıdan bir şey çıkardınız mı? Bu zirai donda bizim fındık üretimimizde, ilimizin ihracatında, çiftçimiz ve girişlerle ilgili nedir kâr/zarar oranı?

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Şimdi, Ordu'muzda rekolte kaybını diğer bölgelere göre yüzde 50 oranında düşünürsek belki daha fazla olacak rekolte...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, geçen yıl rakam neydi mesela? Rekoltenin...

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Geçen sene Ordu bölgemiz için 200 bin ton rekolte tespit edilmişti.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Rakamsal anlamda dolar olarak kaç yapıyordu mesela?

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Ya, bu da yaklaşık 1,5 milyar dolar herhâlde, Başkanım daha iyi bilir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bu yıl ne bekliyorsunuz tahmini?

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Yani bu rekolte tespiti şu anda Tarım Bakanlığımıza ait olduğu için rekolte tespiti tam olarak yapılmadı ama...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - "Yüzde 50 zarar var." diyorlar.

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - ...yüzde 50 olarak düşünürsek yani 1 milyar dolara yakın bir... Sayın Vekilimiz Sayın Naci Şanlıtürk de arz etmişti onu...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - 80 ile 100 bin ton ancak olur.

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - Evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O zaman yüzde 80 bir dolu vurma 1,5 milyar dolar...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - 1 milyar dolar kaybımız var.

ORDU TİCARET VE SANAYİ ODASI FINDIK KOMİTESİ BAŞKANI EROL GÜREŞÇİ - 750 milyon dolara düşüyor yaklaşık, evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, değerli misafirler, katılımcılar; söz almak isteyen arkadaşlarımızdan istirhamımız şu: Buranın fındığının çok önemli olduğunu biliyoruz, bunu öğrendik. Yani bugün çok net bir şekilde öğrendik ama şimdi zirai donla ilgili temel konuların üzerinden gidersek... Tabii ki oda ve borsalarımızın bölgenin ekonomik potansiyeline etkisi bakımından söyleyecekleri çok önemli, tekrara düşmeyelim çünkü program bir müddet sonra artık dinleyiciler bakımından da aynı şeylerin söylendiği bir noktaya evriliyor.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Sayın Başkanım, Sayın Vekilimin sorusuna Giresun açısından cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Sayın Vekilim "Giresun ekonomisi için fındık rekoltesi, değeri ve kaybı nedir?" diye soru sordu. Giresun'da bu yıl gerçekleşecek olan rekolte yaklaşık 110 milyon kilodur. 110 bin ton fındık gerçekleşecek; şu anda borsadan geçen 101.000 ton civarındadır, bundan sonra da 9 bin ton daha geçeceğini düşünüyoruz yaklaşık; 110.000 ton fındık Giresun borsasında tescil edilmiş olacaktır.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Rekolte tahmininiz yani.

GİRESUN TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMZA BÖLÜK - Hayır, gerçekleşen 2024 yılı elimizdeki fındık ürünü için, 110.000 ton fındık Giresun rekoltesi 2024 mahsulü için. 2025 için tahmini rekolte 75 ile 80 bin ton arasındadır çünkü her ne kadar "Giresun'da don hasarı yüksekte." denilse de aşağıda olan bölgelerde de çeşitli sebeplere bağlı, doğumdan azalmalarla bağlı sebeplerle kahverengi kokarca dâhil diğer zararlıların etkisiyle üründe yüzde 30'dan fazla azalma vardır. Giresun toplamda ihracatta 1 milyar dolarlık fındık ihraç etmiştir geçen yıl Giresun'daki firmalar olarak ama bu ürün Giresun'da üretildiği için değil Türkiye'nin başka bölgelerinden alınan ürünlerle yapılmıştır. Giresun kalite fındığın büyük bir kısmı iç piyasaya arz edilmektedir ve dünyanın en iyi çikolatalarının içerisinde gördüğünüz tane fındıkların büyük bir kısmı da Giresun kaliteden bütün olarak yapılmaktadır. Her ne kadar "Sanayide kullanılmaz." denilse de Giresun kalite fındık beyaz ürün olarak başka yerine konulması zor bir üründür ve Giresun coğrafyası dışında da yetişmemektedir. Bu sebeple de Giresun'da kalitenin korunması esastır çünkü her ne kadar Giresun'dan alınan fideler Türkiye'nin çeşitli illerine götürülüp dikilse dahi aynı ürünü vermemiştir, aynı lezzeti ve tadı vermemiştir. Bu sebeple, Giresun coğrafyasında yetişen fındığın ayrı değerlendirilmesi esastır. Bu yüzden Giresun kalite her zaman diğer ürünlerde farklı fiyatta fiyatlandırılır ancak Giresun üreticisinin -her ne kadar Sayın Atakan Başkan itiraz da etse- büyük bir kısmı fındıkla geçinememektedir. Bu sebeple başka işlerle iştigal edip fındığı ikinci bir gelir olarak gördüğü için büyük bir ölçüde de göç ve merkeze göçme, sadece il dışına değil köylerden merkeze göçme şeklinde göç vardır. Giresun ekonomisinde türküsünde dahi fındığa veresiyedir her şey, düğünler fındığa veresiyedir, gelinler fındığa veresiyedir ama bu artık kalkmıştır çünkü veresiye verilecek fındık yoktur.

Hepinize saygılar sunuyorum

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun Başkanım.

Sonra bölge vekillerime söz vereceğim.

MHP ORDU İL BAŞKANI MEHMET ÖZÇELİK - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Valim; hepinizi, burada bulunan bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum. İlimize de hoş geldiniz.

Don zararıyla alakalı toplanmış bulunmaktayız ama fındıkta her zaman çeşitli dönemlerde çeşitli zararlar oluşmaktadır aslında, don da bir doğal olaydır, bu zirai don olayı zaman zaman olacaktır. Buna karşı ne yapılabilir ya da tedbir amaçlı neler yapabiliriz, bunu değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, sadece don zararı değil dediğim gibi böcek zararı da oluşmaya başladı son yıllarda, kokarca ciddi bir zarar oluşturuyor. TARSİM'le ilgili konuşurken biraz önce sayılar verildiğinde 2025 yılı için TARSİM sigortasında ciddi bir düşüş olduğunu gördük. Bunun bir sebebi de bana göre kokarca zararından üreticilere TARSİM'in kapsam dışında olmasından dolayı sigorta yapılmadı. Ayrıca, temmuz aylarında ciddi, bazen sıcağın kaynaklı zarar oluşmakta, fındıklar dökülmekte, bunlar da bu zarar kapsamına girmediği için zaman zaman sigorta yapılmıyor. Ayrıca, son yıllarda maliyet/fiyat dengesizliğinden kaynaklı sigorta yapılmama gündemde. Aslında, baktığımızda, fındıktan geçimini sağlayamayan çiftçi bu sefer TARSİM'e sigorta da yaptırmıyor.

Tabii, fındığın dışında alternatifin olamayacağı kesin, sadece yan ürünler yapılabilir. Bu coğrafyanın fındık dışında yapabileceği bir tarım ürünü de yok bana göre ve erozyona karşı da ciddi bir koruma yapmaktadır. Topraklarımızın korunması açısından da fındığın devletimiz tarafından her zaman desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum ben şahsen.

Ayrıca, tarım ürünleri içinde en fazla döviz geliri sağlanan bir tarım ürünü, o açıdan da stratejik bir ürün. Tabii, dona karşı ya da diğer zararlar oluştuğunda nasıl yapılmalı? Öncelikle, TARSİM'in yaygınlaşması, desteklenmesi, kapsamının genişletilmesi gerekir. Ocak-şubat ayında don olduğunda fındık ağacının zarar görmesi durumunda TARSİM'in desteklememesi TARSİM'den üreticiyi uzaklaştırıyor.

Diğer konular da var, sayın vekillerimiz de diğer konuşmacılar da değindi ama bu arazilerin bölünmesi ciddi bir problem, bunların çözülmesi lazım. 2/B arazilerinin çözülmesi gerekiyor. Orman vasfını yitirmiş arazilerin 2/B'ye sokulup oradan satışı... Bu, fındık için önemli bir sorun, bunların çözülmesi gerekiyor. Aslında fındığın geneli anlamında çok şey konuşabiliriz ama şu bir gerçek: Üretici fındıktan kazanamıyor, kazanamadıkça da bu tarımdan uzaklaşıyor ama diğer sektörlere baktığımızda -fındıkla ilgili diğer sektörlere- ciddi paralar kazandığını yapılan ihracat rakamlarından da anlıyoruz.

Ben bugün burada, bu Komisyonunda bizleri dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sağ olun Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Vekilim, buyurun.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Birkaç cümleyle ben de ayrılmak istiyorum aranızdan.

Öncelikle, Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, Komisyon üyelerimiz, belediye başkanlarımız, fındıkla ilgili İhracatçılar Birliği Başkanımız, ziraat odası başkanlarımız ve tüm konuklar; ben de Giresun Milletvekili olarak sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Dışarıdan gelen misafirlerimize de bu güzel coğrafyaya hoş geldiniz demek istiyorum.

Evet, fındığın sorunlarını konuşuyoruz, sorunları değil donu konuşalım diyoruz ama fındık bizim için o kadar önemli ki "başımızın tacı" diyoruz ama fındık bizim için o kadar önemli ki başımızın tacı fındık, geçim kaynağımız fındık. Eylül ayı gelecek, çocuklarımızı evlendireceğiz, çocuklarımızın harçlığını cebine koyacağız, üniversiteye yollayacağız. Onun için, elbette ki fındığın sorunlarını da konuşmamız gerekiyor hele ki sizi hazır burada bulmuşken.

Evet, bir don olayı yaşadık, üzgünüz bu olaydan dolayı; desteğe ihtiyacımız var Sayın Başkanım. Az önce çıktık Piraziz'in bir köyüne, oradaki insanlara sorduk, hemşerilerimize dedik ki: "Kredi kullanıyor musunuz?" Herkes elini kaldırdı. "Kullanmayan var mı?" dedik. Pek kimse elini kaldırmadı. Şimdi, don var, ürün yok, kredi var, borç var, nasıl olacak bu iş? Destek istiyoruz, destek bekliyoruz. Burada ziraat odası başkanlarımız var, epeyce de bir sayımız var; değil mi başkanlarımız? Hazır, başkanlarımız buradayken, bu konuya hâkimken Sayın Başkanım, biz elbette kendi raporumuzu da sunacağız ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bireysel çalışmamızı da yapacağız ama biz sizden, Türkiye Büyük Millet Meclisine dönünce net bir destek rakamı istiyoruz; değil mi ziraat odası başkanlarımız? Üreticilerimiz mağdur çünkü. Dünyanın en kaliteli fındığını üreten biz, Giresun; niye üreticimiz mağdur olsun, niye boynunu büksün? İhtiyaçlarımız var, bir an önce desteğin açıklanmasını istiyoruz. Bunu bir de niye istiyoruz? "Fındık başımızın tacı" diyoruz, bu sene, hadi, don vurdur ama önümüzdeki sene var. Önümüzdeki sene verim için ne lazım Sayın Başkanım? Güz gübresi lazım, güzün ilaç lazım, yine bahçelerin bakımı lazım; e, bunun için de ekonomik kaynak lazım. Rica ediyoruz sizden bu destek fiyatının bir an önce açıklanmasını.

Az önce başkanlarımız söyledi ama ben biraz net rakam üzerinden söylemek istiyorum. Fındık 10 TL iken alan bazı destek 170 TL yani 17 katı; bugün zirai destek -genel destek- 366 TL civarı yani o günün fiyatına uyarırsak 3.500 TL civarı bir zirai destek olması gerekiyor, bugün hâlâ 350 TL. Bu elbette ki gerçek ve reel bir rakam değil. "Biz üreticiyi destekleyeceğiz, ziraatı destekleyeceğiz, dondan zarar gören üreticinin yanında olacağız." diye bütün Türkiye'yi dolaşıyorsunuz; emeklerinize, ayaklarınıza sağlık ama önce reel gerçekleri görmemiz, bunlara çözüm üretmemiz gerekiyor.

Evet, ben çok teşekkür ediyorum size. Çok fazla konu var, çok fazla sorun var, sosyolojik sorunlar var fındıkla ilgili. Fındık bizim başımızın tacı, bunları ayrı ayrı çalışacağız, konuşacağız. Geldiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Bir de not almışım, ceviz üreticisi var. Giresun sadece fındıktan ibaret değil, rakım olarak yukarılara çıktığımızda ceviz üreticilerimiz var. Bu sene cevizde yüzde 100 oranında don var. Sadece fındıkta değil onların da desteğe ihtiyacı var.

TARSİM sigortalısı olamayanlar da beni kenara çektiler "Vekilim, imkânımız olsa biz de sigortalı olurduk. Sigortamız yok, desteğimizi acil istiyoruz." dediler. TARSİM sigortalısı olanlar da geldi, onlar da dedi ki: "Biz de sigortaladık, masraf ettik, bizi de lütfen görmezden gelmeyin, bir teşvik gerekiyor." Bunların hepsini dikkate alırsanız çok sevinirim.

Ben Giresun Milletvekili olarak öncelikle konuklarımıza hoş geldiniz diyorum. Emeklerinden dolayı tüm başkanlarımıza çok teşekkür ediyorum; diliyorum ki sorunlar çözülsün.

Çok teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok teşekkür ediyorum Vekilim.

Şimdi bölge vekillerimize söz vereceğim.

Sayın Vekilim, buyurun.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri, milletvekillerim; hepiniz öncelikle ilimize hoş geldiniz. Kıymetli sivil toplum kuruluşlarımızın değerli başkanları var, bürokratlarımız var. Kıymetli hemşehrilerim, hepinizi öncelikle ben de saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Öncelikle -az önce Sayın Başkanım tarihlerini söyledi- 12 Nisana kadar oluşan bu zirai dondan dolayı ülkemize geçmiş olsun. Fındık ürünümüz de buradan etkilendi. Ülke genelinde 16 üründe, meyvede ciddi hasar oldu, 63'e yakın ilde de bu manada hasar oldu. Tabii, Ordu özelinde ya da fındık özelinde baktığımızda da Ordu'da çok ciddi hasar var. 500 rakımın üzerinde, 500-600 rakımın üzerindeki yerlerde sizin de bahsettiğiniz gibi yüzde 95-100'e varan rakamlar var. Tabii, burada zirai dondan hemen sonra Tarım Bakanımızın Ordu'yu ziyareti önemliydi. Sağ olsun, Tarım Bakanımız bizi kırmadı, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla geldi; bu Saygıbaşı'ndaki parselde, bahçede de zirai donun etkilerini en bariz şekilde orada görmüş oldu.

Tabii, neler yapıldı? TARSİM Bölge Müdürümüz burada; sigortasını yaptıran hemşehrilerimiz, fındık üreticileri, yüzde 100 hasarı olanlar bunların ödemelerini aldı. Geçenlerde bir düğün için Fatsa'ya gittiğimizde orada bacanak muhtarımız var. Sürekli, her yıl sigortasını yaptıran, efendim, 2.800 kilo civarında fındık olan bir bahçemde, meyvelerin sayılmasıyla 2.350 kiloluk bir fındık olacağı var sayılmış, yüzde 10 muafiyetiyle birlikte 2 ton fındık parasını, 135 TL'den 270 bin lirasını almış; her yıl da, efendim, sigortasını yaptıran bir hemşerimiz. Şunu söylemek isterim: Tabii, öncelikle, fındıkta tarım sigortasını yaptırmamız lazım. Tarım sigortasında da devletimizin yüzde 70 oranında destekleme yaptığını biliyorum yani aslında ödediğimiz poliçe parasının,

işte, o muhtarımız 35 bin TL bir poliçe bedeli ödemiş ama bunun demek ki yüzde 70'ini de üzerine vurursanız, üzerinde devletin bu manada bir sübvans ettiği ortada.

Tarım Bakanımız geldiğinde orada da söylemiştik bunun yaygınlaştırılması adına, bir de az önce Altınordu Ziraat Odası Başkanımız ve İl Başkanımız da söyledi: "Efendim, biz sadece meyveyi sigorta ediyoruz, yoksa püskülünden bize ne?" gibi "Dalından bize ne?" gibi... Biz diyoruz "Dal kurudu." Sen diyorsun "Meyve yok." Kuruyan dalda meyve olmayacağına göre de -ben kendim de sigortacıyım- yani bir kasko mantığı içerisinde biz tarlayı, bahçeyi, ziraata oluşabilecek sigortayı da bu manada değerlendirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Efendim, tabii, bölge, bizim. Tarım Bakanımızla zirai dondan sonra sizin de katıldığınız toplantıya ben de katıldım, birçok milletvekilimiz benzer şeyler söyledi. Zirai kredilerin ertelenmesi hem kamu bankalarından hem özel bankalardan hem de az önce milletvekilimizin de söylediği gibi, biz şimdi bir ürün alacağız diye bahçeye masraf ettik, ilaçladık, gübreledik, efendim, ışkını aldık, öyle söyleyeyim. Bu masraflar da Tarım Bakanlığımız tarafından Çiftçi Kayıt Sistemi üzerinden yapılan tespitlerle de ödenecek. Dolayısıyla, burada zirai donla alınan önlemler bunlar.

Müsaade ederseniz, fındıkla ilgili de hemen çabucak bir şeyler söyleyelim: 1983 yılında çıkmış fındıkta bir kanun var, 2844 sayılı fındık dikim alanlarının sınırlandırılmasıyla ilgili bir kanunumuz var. Fındığın ana vatani Ordu, Giresun, Trabzon; 1938'dir FİSKOBİRLİK'imizin kuruluş tarihi. Bu illere ilave olarak 2015 yılında 13 il daha ilave edildi, 125 ilçe ilave edildi yani şu anda destekleme kapsamında olan 16 il ve 125 ilçe var. Kocaeli'nin Kaynarca ilçesi bunların dışında, diğer bu Karadeniz sahilindeki ilçeler bunların içinde; bunlara ilave olarak 46 ilde daha fındık üretiliyor. Bunları Tarım Bakanlığımıza sorduğumuzda, valilerimizin -efendim, kolay gelir getirisi olarak görüldüğü için- fındık ve ceviz fidanları dağıttığı yönünde söyleniyor. Tabii, Cenab-ı Allah bize güzel bir coğrafya vermiş, güzel bir ürün vermiş, öncelikle ona şükrediyoruz. Bir de fındık üreticileri olarak kesinlikle bahçemize, ürünümüze küsmeyeceğiz, biz bu ürünü üretmeye devam edeceğiz. Az önce geçimini sadece fındıktan sağlayanların oranı -doğrudur- yüzde 20'lere kadar düşmüştür bu. Özellikle destekleme yapılırken Sayın Başkanım, bu yüzde 20 oran yani fındıktan başka ek gelir kaynağı olmayan üreticilerimize ben öncelik verilmesi taraftarıyım, yoksa "Naci Şanlıtürk Milletvekilidir, fındık bahçesi vardır, onun da masrafı vardır." diye gidip ona destek verilmesini de çok doğru bulmam.

Türk fındığını -az önce Giresun Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız söyledi- bu coğrafyanın fındığını gidip Düzce'ye, Sakarya'ya dikmiş olsanız ya da Şili'ye dikmiş olsanız buradaki bu aromayı, bu tadı vermiyor. Şili'de çok bilinen, işte hep söylenir kafamızda, efendim, Demokles'in kılıcı gibi durur; "Şili bizden pazar alıyor." gibi. Şili'de oluşan fındığın cinsi İtalyan giffoni -bir "cins" diyelim "marka" demeyelim- cins bir fındık. Bu, İtalyan "giffoni" denilen ürünün bir kilosu 560 gram kabuk geliyor, 440 gramı iç geliyor; dolayısıyla Türk fındığına alternatif olabilmesi mümkün değil. Avustralya'ya da bu fındık dikildi, Avustralya'da da bahçeler kökten kurudu. Cenab-ı Allah -dediğim gibi- bize güzel bir ürün ve güzel bir coğrafya vermiş, bunun kıymetini bilelim diye söylüyorum.

Tabii, hep rekolte tahminleri ocak ayında başlar, önce püskül sayarlar, karanfil sayarlar, ondan sonra rekolte yüksek açıklanır, sebebi de Hükümetin fındığa düşük fiyat vermesidir. Ben tekrara girmek istemiyorum, konuşmacılar söyledi: 227 bin hektar alanda 180 ila 250 bin ton fındık üretiliyor Ordu'da. 2023 yılında açıklanan rekolte -tahmin edilen rekolte- 198 bin tondu, oluşan rekolte 165 bin ton, şimdi de 2024 için 202 bin ton, efendim, bir rekolte açıklandı.

Sayın Başkanım, bizim fındıktaki pazar payımız genişliyor. Bize, her yıl, Türkiye olarak 160 bin ton fındık lazım. Yani "Bize ne kadar fındık lazım?" dediğimizde 160 bin ton fındık lazım. Efendim, bu fındığı en fazla ne kadar üretmişiz? Son yirmi yıla baktığımızda, 2008 yılında 801 bin ton fındıkla rekor kırılmış, en fazla o kadar üretmişiz. Yani şunu demeye çalışıyorum: Şu anki pazar payımızla 800 bin ton fındık olsa bile biz bu fındığı satarız. 160 bin tonunu yaklaşık içeride, iç piyasada tüketiyoruz, 604 bin ton da geçen yıl fındığı biz satmışız. 2025 ürünü için -2025 için- baktığımızda 2024 ürünü fındığı 2025'te ihraç etmişiz, ilk beş ayda 900 milyon dolar gelir elde etmişiz. Kayısı tabii ki Malatya'mız için çok çok önemli; Tarım Bakanımızın verdiği bilgilerde kayısıda yıllık ihracat gelirimiz 600 milyon dolar. Yani fındık 2,7 milyar dolara yakın bir ürün, geçen sene 2 milyar 630 milyon dolar gelir elde etmişiz biz.

Tabii, Cumhur İttifakı'nın paydaşı olarak her fındık çalışma grubunda söylüyoruz, Tarım Bakanlığında yaptığımız toplantılarda söylüyoruz, amacımız, bu 2,7 milyar dolardan, gelirden üreticinin daha fazla pay alması; eğer üreticiyi küstürürsek ihracatçı da satacak fındık bulamayacaktır. Dolayısıyla, bunun için öncelikle bu Zirai Don Komisyonumuzun yapacağı tespitlerden yüzde 20'lik üreticilik kısıma, o yüzde 20'ye ciddi destek verelim, onlar bahçelerine baksınlar, 500-600 rakımın üzerinde bahçelerimizin bakımını yapsın, gelecek sene de, inşallah, dediğim gibi, oralarda tekrar, bir daha fındığımızı üretilim diye düşünüyorum. Tabii, desteklemelerle ilgili söylenen doğrudur. 2009 yılında dönüm başı destek 100 dolardan 10 doların altına kadar düştü, Tarım Bakanlığımıza bunu ilettik; inşallah, o da düzeltilir.

Bir de arkadaşlar, şunu özellikle söyleyeyim: Çevre Bakanımız açıklama yapmıştı, basına da açıkladı. 2/B'lik haberlik alanların satışının tamamını 2025 yılı sonuna kadar Allah'ın izniyle bitireceğiz, 2/B'lik alanlar satılacak. Ben de Meclis Genel Kurulunda gündeme getiriyorum: Bizim 2/B'lik alanlardan daha önemli bir sorunumuz var, o da orman vasfını yitirmiş araziler var; bunların tapusu hâlâ ormanda kalıyor, üzerinde fındık bahçesi var, elli-atmış yıllık fındık bahçeleri var. Biz de orman vasfını yitirmiş bu arazileri önce 2/B'lik alana, daha sonra da 2/B'likten vatandaşa satışının yapılmasıyla ilgili... Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir yasal düzenleme gerekiyor bu konuyla ilgili, bunu da burada söylemiş olalım.

Bir de tabii, her fırsatta dile getiriyoruz: Biz sadece buralara, ormanın içerisine fındık dikmemişiz, evler de yapmışız. Ordu'da farklı sebeplerle 12.500 yıkım kararı olan ev var, bunlardan bir kısmı da orman vasfını yitirmiş arazilerde. Orman Kanunu'nun ek 16'ncı maddesi var. Orman Genel Müdürlüğümüzle konuşuyoruz. Külliye bir şey gönderdiler, tekrar onu geri çektik. Gördünüz siz, Piraziz'e gittiniz; Karadeniz'de 2 kardeşin evinin arası 500 metre, 1 kilometre. Sizin Orman Kanunu'nuzun ek 16'ncı maddesi diyor ki: "15 metreden fazla uzaktaysa köy yerleşkesinden evin, ben senin evini yıkarım, bu ek 16'ncı maddeden faydalandırmam." Onu da inşallah bir genelgeyle düzenleyip sorunu kökten çözeriz diyoruz.

Siyaset adına söylemiyorum ama her zaman üreticinin yanında olmaya da devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Bu Şili'de 1 kiloda 560 gram kabuk -sizin notunuzdan- 440 gram iç... Bu oran Ordu'da nedir?

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Ordu'da biz deriz ki mesela: 50 randıman dediğimizde 1 kilogram fındığın 500 gramı iç, 500 gramı da kabuktur. Bizim burada 60-64 gelen fındıklarımız var, 52 randıman gelenler var. Özellikle, 500...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Daha ağırlaştırıyor.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Daha ağırlaştırıyor.

500 rakımın üzerindeki fındıklarda da Gököy, Gürgentepe gibi ilçelerimizde 55-56 gelir. Ne demek 55-56? 5 randımanda... 100 kiloda 2 kilo alırız 1 randımanda. Yani 100 kilo fındık verirsın, 55 randıman gelmişse tüccar sana 110 kilo parası öder; randıman bu kadar önemlidir.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Lezzeti de tadı da farklı, daha büyük, daha böyle şey gibi yani biraz saman gibi tabiri caizse, öyle bir lezzeti var.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Doğru, işte, o sivri fındık, Almanya'da ve İtalya'daki fındıklar da sivri fındık. Aynı, bahsettiğiniz gibi tadı böyle biraz biz "sasuk" deriz, işte, saman gibi. Bizim fındığımızın yerini tutması mümkün değil.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim, bayağı ben de bilgilendim.

Arkadaşlar, çok kısa artık konuşmalarda...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, özür diliyorum...

Bu sene Ordu'da -en önemli şeyi de söylemeyi unuttuk- 80 ila 100 bin ton fındık olur. TÜİK bir rakam açıkladı, Kabuklu Meyveler Birliği bir rakam açıkladı, gariban Naci Şanlıtürk olarak da ben de rekoltemi açıklıyorum: 400 bin tonunun üstüne çıkması mümkün değil. 2014'teki donun şiddeti bu kadar değildi, 450 bin ton fındık olmuş 2014'te; bu seneki hasar daha fazla, ben 400 bin tonun altında bir fındık bekliyorum ve gerçekten -Arslan Başkanın dediği gibi- bu sene fındığın fiyatını da üretici belirleyecek, hiç kimse spekülasyonu da bu manada yapmasın diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

ERKAN TEMİZ - Sayın Başkan, sayın milletvekillerimiz, muhterem hazırun; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Efendim, ben çiftçi olmamakla birlikte fındık üreticisiyim, uzun yıllar burada Saadet Partisinin İl Başkanlığı görevini yürüttüm ama şu anda il başkanlığı görevim yok, serbest avukatlık yapıyorum. Dediğim gibi, fındık üreticisiyim ancak çiftçi değilim. Sırtında fındık çuvalı taşımış, fındık ocaklarının dibince ışkın almış, daha bayramın ikinci günü kendi bahçesinde 26 azot gübre atmış bir fındık üreticisiyim.

Tabii, şimdi, önce bir hususu, tespiti paylaşmak istiyorum: Konuştuğumuz fındık nedir? Evet, üretici noktasından baktığımız zaman birçok tanımlaması yapılabilir ama hiç kimse şu tanımlamayı yapmıyor: Fındık, dünya çikolata ve tatlı yemişler piyasasının en önemli hammaddelerinden biridir. Dünya şekerleme ve çikolata piyasasının tahmini büyüklüğü 150 milyar dolarlıktır. Bu piyasada 100 dolarlık çikolata satıldığında bunun 70 dolarını sermaye sahipleri alır, 30 dolarını diğer bileşenler paylaşır. Bu piyasanın en önemli bileşenlerinden biri olan fındık üreticisinin bu piyasadaki hak ettiği payı alabilmesi için mutlaka devlet desteğine ihtiyaç vardır; her alanda, hem üretim noktasında hem sanayileşmede hem de dünyaya pazarlama noktasında devletin bu işe doğrudan müdahil olması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, don hasarıyla ilgili mevzuda, evet, bugünü konuştuk, Sayın Tarım İl Müdürlerimiz ve TARSİM görevlilerimiz önemli bilgileri bizimle paylaştılar ancak burada şu hususu arz etmek isterim: Batı'dan başlayarak sayayım, Akkuş, İkizce, Çaybaşı; Fatsa bölgesine geldiğimizde Kumru, Çatalpınar, Kabataş, Çamaş, Aybastı, Korgan; yine, merkez havzasına geldiğimizde Ulubey, Gököy, Gürgentepe, Kabadüz ve Mesudiye ilçelerimizde ortalama rakam 400-450, 500 rakımın üzerinde. Sadece bu yıl değil 2026, 2027, hatta 2028 ürünün rekoltelemelerine de ciddi anlamda zarar geldiği kanaatindeyim. Zira, az önce ifade ettim, bayramın ikinci günü kendi bahçemde 26 azot gübre verirken şunu müşahade ettim: Dalların en az yüzde 50'sini kesmek zorundayım çünkü ciddi anlamda dalda hasar meydana gelmiş ve bir dahaki yıl o daldan ben ürün alamayacağım, yeniden dal yetiştirmek zorundayım, fındık ağaçlarını yenilemek durumundayım. Bu benim köyüm, ortalama 400-450 rakımda, bunun daha da yüksekse 500, 600, 700 gibi rakımlarda bahçelerin komple yenilenmesi gerekiyor. Bu hususun sayın Komisyonca mutlaka dikkate alınmasını ve bu hususta bir çözüm üretilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum. Erkan bey.

Komisyon üyelerimize de kısa kısa söz vereceğim...

ŞAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Başkanım, bir şey söylemek istiyorum.

Şimdi, burada herkesi dinlediniz, güzel de ama şimdi, ben sizin sözünüzü kestim ama şöyle bir gerek duyuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Estağfurullah, buyurun.

ŞAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Biz bunu kim için yapıyoruz? Vatandaş için yapıyoruz; değil mi? Vatandaşın bir sesi var mı? Bakın, şimdi, ben size şunu anlatayım: Ben Saadet Partisi İl Başkanı, Sanayi ve Ticaret Odası Meclis Başkan Yardımcısı, harita mühendisi... Evet, 2/B konusunda konuştu, ona da cevabını veririz yani Başkanımızın bilgisi bu konuda eksik. İhaleler daha yeni oldu, 2026 sonuna bu işi bitirirsek...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kendinizi tanıtsanız ya. Ben "Söz isteyen?" diye ısrarla söyledim.

ŞAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, biz söyledik Başkanım, elimizi kaldırıyoruz ama hep aynı kişiler arasında ve aynı şeyler konuşulmaya devam ediyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır, hayır, ben el kaldırdığınız için...

ŞAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Hayır, hayır, bakın, biz kaldırdık elimizi Başkanım ya. Siz orada hep başkanlarda ve ziraat odalarında, ziraat başkanları arasında kaldınız yani.

Şimdi, biz burada kimi dinliyoruz? Herkesi dinleyeceksek herkesi... Aynı şeyleri, aynı gruplara aynı şeyi anlatıyorsunuz. Ben burada vasfımı anlatırken...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, bakın, oda başkanlarını dinlemenin esprisi şudur: Bir ziraat odası başkanı...

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, niye dinlemediniz demiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Estağfurullah, ben izah edeyim. Niye borsa başkanını dinleriz? Yüzlerce, binlerce üyesi adına konuşur, onların... Hatta az önce bir başkanımız vardı, toplantı yapmış anladığım kadariyle. Öyle mi Başkanım, siz?

GÜRGENTEPE BELEDİYE BAŞKANI CEMİL ÇOŞKUN - Saha çalışması yaptım, evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Saha çalışmasını yapmış, bize hap olarak sunuyor. Biz köyden geldik, şimdi de vatandaşa gideceğiz gene yani öyle "Vatandaş dinlemiyor." falan filan durumumuz yok.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, yok "Vatandaş dinlemiyor." değil yani buradaki sonuçta arkadaşlar... Siz hemen birden değerlendirmeye geçince...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben şöyle söylerim: Herkesin fikri çok değerlidir, ben kimsenin fikrini "Yahu, sen yanlış söyledin..." Hatta bazen ikinci soruyu soruyorum, teyit etmeye çalışıyorum, o fikri açmaya çalışıyorum yani böyle dinlemekten ziyade böyle bir daha akademik bir çalıştay havasına sokmaya çalışıyorum toplantıları.

Buyurun, sizi dinliyoruz.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Oradaki şöyle...

Benim bahsetmek istediğim: Ben şimdi Sanayi ve Ticaret Odasında Meclis Başkan Yardımcısı, Saadet Partisi İl Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hangi Sanayi ve Ticaret odası? Bir tanıtırsanız...

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Ordu Sanayi ve Ticaret Odasında Meclis Başkan Yardımcısıyım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ordu Başkanımız az önce dedi "Ben Ordu Ticaret Odası Başkanlığı adına konuşuyorum." diye.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, hayır, temsilen geldim demiyorum ben, Saadet Partisi İl Başkanı olarak geldim, davetli olarak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, buyurun.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Harita mühendisiyim yani demek istediğim şu: 2/B konusunda konuşuyorlar, ben 2/B'yle ilgili 2018'den beri serbest olarak hem orman hem kadaströ olarak bu işin içindeyim. Arkadaşlar bir bilgi veriyor ama duydukları kadar yani hepimiz duyduğumuz kadar bilgi veriyoruz. Yani burada şunu anlatırken şunu bir şeyi açıklığa getirelim: Herkes kendi mesleği dışında konusunu bildiriyor. Evet, biz Sanayi ve Ticaret Odası olarak arkadaşımız yetkili, o konunun uzmanı ama "Sanayi ve Ticaret Odasını bu konuyu ilgilendiriyor mu, ne kadar ilgilendiriyor?" dersiniz bizim Meclis konumuza hiçbir zaman gelmedi. Çünkü niye? Çünkü biz Sanayi ve Ticaret Odasına bağlı şirketlerin problemleriyle ilgileniyoruz. Oradaki, o gruptaki fındıkçı arkadaşımız bugün bizi temsilen burada söz aldı ve konuştu.

Şimdi, ben basit bir şeyden, hayattan... Sormuşlar araba satarken Kayseriliye "Alıcı mısın, satıcı mısın?" Ya, buradaki konuşmalar bunun üzerine gidiyor. Ben en basit de size şöyle bir hayatımdan biraz bir şey anlatayım: Yani rahmetli babam fındık üreticisiydi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, konu üzerinden gidersek yani rica ediyorum yani şimdi hayat hikâyesine girersek...

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, çok basit bir şekilde. Tek başına üretirken -biz 4 kardeşlik- burası dörde bölünemeyeceği için herkes ayrı iş yaptı, yapmak zorunda.

Şimdi, ben ÇKS'ye bağlı bir fındık üreticisiyim. Arkadaşlar söylüyor, ben her zaman diyorum: Birinci, ikinci, üçüncü sınıf ÇKS üreticisi olmak zorunda. Ben üçüncü sınıfım, birinci sınıfa şunu söylüyorum: Direkt geçinmesi gereken insan. Niye? Direkt o fındığın ürünüyle geçinen insan; bu insanla benim durumun bir değil. İkinci gruba şunu söylüyorum: Fındıkla geçinemeyip asgari ücretli birisinin yanında çalışan ama fındık zamanı geldiğinde ayrılıp fındığını toplamak zorunda olan çünkü aynı zamanda hem çalışıp hem de bu ürünle geçinen ikinci bir sınıf var. Üçüncü sınıf da bu iş ona atasından kaldığı için yapmakta kalan...

Şimdi, buradaki en büyük problemimiz... Evet, herkesin problemi var, evet, 500'ün üzerinde ciddi zararları olanlar var. Burada geçinmek zorunda olan insanların ciddi bir problemi var. Bu insanlar hakkında asıl konumuz şu: Yüzde 50'nin üzerinde... Tabii, anlatıldığı ve dinlediğimizde şu var, piyasada ben şunu görüyorum: En büyük zararı Ordu'da olduğu, diğer yerlerde ciddi bir zararın olmadığı konuşuluyor; konuşulan bu, benim Sanayi ve Ticaret Odası olarak duyduğum bu. Şimdi, burada tabii -Başkanım da söyledi- Düzce'de şey var... "Peki, biz bu insanlar için ne yapabiliriz?" Aslında şey bu. Tutup da siz orada eğer fındığı olmayan bir yerde benimle, o işle geçinen kişiyi aynı statüye ve aynı şeye koyuyorsak burada yanlış yaparız.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Başkanım, nasıl böyle bir sonuca vardın? Kusura bakma, hani, anlamak için soruyorum.

Şimdi, biz az önce Armutçukuru'nda bahçelerindeki fındıklarının yüzde 100'ü yanan vatandaşlarımızın yanından geliyoruz. Ben de bir fındık üreticisiyim, Düzce Milletvekiliyim. Önceki hafta yine benim bölgemde, birkaç tane köyde yine Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber doğrudan vatandaşlarla konuştuktan sonra, saha gezisinden sonra biz masa toplantısına gidiyoruz ve bu çalışmanın tek gayesi ve amacı zaten "Bu işten zarar gören üreticilerin bizden talebi ve beklentisi ne? bu. Yani sizin..."

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Biz de o insanlara nasıl yardım edebiliriz?

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - İşte, bizim de derdimiz o ama sizin konuşmanızdan bilmiyorum ben mi yanlış anladım, diğer arkadaşlarım da... Yani biz sadece masa başında toplantı yapıp sadece oda temsilcilerini dinlemiyoruz.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yok, hayır, değil, onu kastetmiyorum. Hani, buradaki fındığın sorunu ayrı, bunu tartışsak günlerce... Yirmi yıldır, benim çocukluğumdan beri tartışılıyor, bir yirmi yıl sonra daha tartışırız, bu problem değil.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben şimdi konuşmalarınızı not aldığım için şunu kastettiğinizi düşünüyorum: Ya, fındığı ek gelir olarak yapanlar ile sadece fındıktan geçinenleri ayırmamız lazım.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Tabii.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Onu bir başkanımız daha söylemişti.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yani burada aslında mağdur olan insan o çünkü o insana biz bakamazsak... Bana bakmasanız da ben bir şekilde devam ediyorum ikinci ya da üçüncü...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu farklı bir bakış açısı, ben not ettim yani.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - ...ama birinci olan bu insanları bizim orada destekleyip ürünlerine devam etmesi lazım çünkü eğer bu insanlar küserse gerçekten, işte, göç veren kısım o, göç veren kısım ben değilim. O geçinemediği an orayı terk edecek.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Terk ettiğinde o fındığa kim bakacak?

Az önce "ikinci kesim" dediğimizde de işçi bulmakta artık zorluk çekeceğiz çünkü şu anda burada çalışan insanlar bunlar yani biz buradan giderek orada üretime çok büyük bir katkımız yok; biz yalnızca para karşılığı yapıyoruz. Yine bir üreticiye, yine bir çalışanı ihtiyacımız var; aynı zamanda bu insanlar hem üretim yapıyor, üretirken de diğer insanların çalışarak işlerini yapıyor. Ya, bu insanlara bizim burayı terkettirmememiz lazım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah Başkanım.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Bu insanları devam ettirecek, bu insanlara bu üretimi sağlayacak ama gerçekten üretimi yapan insanlara dokunabilirsek bu başarı. Hani, bunun dışındaki her problem uzun vadede tartışılabilir, çözülebilir, değişik insanlar yapabilir ama bizim acil ihtiyacımız olan bu insanların acil tespit olunup bunlara bir an önce desteğin verilmesi çünkü bu insanların bir yıl dayanma gücü yok. Zaten bu insanlar şu anda para harcadılar ve ağustosta bu fındığın parasını almak zorunda, yoksa geçinemez ve büyük bir ekonomik krize girecek.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah Başkanım, not ettim.

SAADET PARTİSİ ORDU İL BAŞKANI HALİT DUYAR - Yani bizim kastettiğimiz olay o yani benim bahsetmek istediğim, acil olarak bu insanlara bu desteğin bir an önce sağlanması lazım ve bir an önce sorunun çözülmesi lazım yani gerçek ihtiyacı olan insanlara.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ziver Bey, herhâlde bir şey söyleyeceksiniz, kısaca lütfen. Bakın "Hep aynı başkanlar konuşuyor." diye de eleştiri yapıyoruz yani.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Estağfurullah Kıymetli Başkanım.

Benim bir tashih yapmam gerekir. Rakamların olduğu yerde faraziye gerek yok çünkü benim sıfatımın tabii "Ticaret Borsası" olması hasebiyle rakamlar, veriler elimizde.

Ordu, Türkiye'nin üçte 1 fındığını üretmesine rağmen gelirler açısından 10'da 1 ihracat rakamımız, gelirimiz 10'da 1'e düşmektedir. Yani ortalama 50 bin tondan, hatta bu sene 31 bin tona düşerek 247 milyon dolar para alıyoruz. Aslında gelirimize bağlı olarak bizim bunun 10 katı almamız lazım ve bunu bunun sebebi de şudur: Ürünün menşei olan yerlerden ihracat yapamamamız, birincisi; ikincisi de uluslararası firmaların uluslararası alandaki para ve finans politikalarıdır çünkü onlar daha az maliyetle ulaştıkları için -bizim finansal sorunumuzu zaten biliyorsunuz- o yüzden biz bu malı işleyemiyoruz. Dolayısıyla hak ettiğimiz geliri alamıyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tarım Komisyonu olarak fındık meselesiyle ilgili ayrı bir çalışma yapacağımız çıktı ortaya.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Çok teşekkür ederim Kıymetli Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani zirai donun burayı çok fazla etkilemediğini, daha çok fındığın daha yapısal problemlerinin olduğunu gördük. Yani "Etkilemediğini..." derken bunun ötesinde sorunları var.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Efendim, fiyat aslında bir sonuç, sebepleri aslında irdelesek sonucu düzeltebiliriz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Dünya piyasalarının fındığının büyük kısmını biz üretirken yani çok ürettiğimiz zaman dünya fiyatını düşürüyoruz, az ürettiğimiz zaman üretici zarar ediyor; garip bir ikilem var burada. Yani belli bir seviyede üretip dünya piyasası fiyatlarını katma değeri yüksek olarak yüksek gelir elde eden stratejiler üzerine çalışmak lazım diye düşünüyorum.

ORDU TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ZİVER KAHRAMAN - Kıymetli Başkanım, şimdi, paradigmal değişiklik yapmak lazım. 4.Tarım Orman Şûrası'nda şöyle bir kavram girdi -burada karşı masanın tamamı teknik, dolayısıyla onlar bizi daha iyi anlayacaklardır, biz siyasetten ari hareket ediyoruz: "Kent tarımı ve dikey tarım" diye bir kavramın girdiği yerde "Örtü altı tarımı ben düşünmüyorum." demek kadar... Bu şeyi sevgili hazıruna bırakıyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Buyurun, son söz sizin.

ZİRAAT MÜHENDİSİ HALUK ŞENSOY - Gazi Meclisimizin çok kıymetli vekilleri, hoş geldiniz efendim.

Buradan rahmetli Profesör Doktor Erbakan Hocamızı rahmetle analım. "Bu fındık İsrail'de yetiştirilmiş olsaydı bunu tane işi eczaneden almak zorunda kalırdınız." veciz bir sözüyle hocamızı da buradan rahmetle anmış olduk.

Evet, fındık, ülkemizin en değerli, yegâne tekel ürünü. "Tekel ürünü" demek yani bir ürünün dünyada yarısından fazlasını üretiyorsa o senin tekel ürünüdür ve Türkiye'nin en değerli tekel ürünü, hazineye kılçıksız 2 milyar dolardan fazla dolar getiren bir ürün. Hiç kimsenin "Bana ne; ben görmem, bilmem." deme şansı ve lüksü olmayan, herkesin kusağında emeği olan bir ürün. Coğrafyamız 10 Nisan bandında çok büyük bir don afeti yaşadı, en büyük etkiyi de Ordu'muzda maalesef gösterdi ve etkilenmeyen bir ilçemiz yok, 19 ilçemizin tamamı bu don afatından etkilendi; bu, resmî kayda da geçti zaten -TARSİM Bölge Müdürümüz ve mühendislerimiz de buradalar- yüzde 100'lere varan binlerce poliçemiz var.

Efendim, ben çok fazla uzatmak istemiyorum. Üreticilerimiz sonbaharda potasyumlu, fosforlu gübreler, aynı zamanda işçilik; yine kireç eklentisi bahçelerimize... Yine, biz azotlu gübreyi bahçelere iki kısma bölerek veriyoruz. İlk kısmını kompoze gübre olarak mart ayında, nisan ayında, nisanın başlarında verdiler. Tabii, bu don afeti o kadar büyük ki otuz-kırk yılda bir olan bir afeti yaşadık ama üreticilerimizin çoğunluğu yatırımını yapmıştı yani ceplerinden para çıktı veya borçlandılar. Golü hiç ummadığımız bir anda doğal afetle yedik.

Son cümlemiz efendim, biz diyoruz ki: Şu an verilerimiz, coğrafya tarandı -Sayın İl Müdürümüz Kemal Bey de bahsettiler, çok teşekkür ederiz emeklerine de- veriler yüklendi, Bakanlığımızda. Sizlerden ricamız... Üreticilerimizin geneli borçlu, zaten ekonomik yönümüz belli, nasıl geçindiğimiz belli, üreten kesimin durumu belli; geneli emekli, emekli maaşlarımızın ne olduğu da belli; sizlerden ricamız efendim: Bir an önce sisteme yüklenmiş olan bu bilgilerin karşılık TL'leri bu TARSİM'i yaptırmanın üreticilerimizin hesaplarına yatırılmalı.

Çok çok teşekkür ederim. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok teşekkür ederim Haluk Bey.

Evet, İbrahim Bey.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Teşekkür ederim...

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Sayın Vekilim, bir saniye müsaade isteyeceğim, çok özür diliyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Rica ediyorum Üstat.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Dengeli üretimle ilgili demin dediniz Sayın Başkanım, Türkiye'de dengeli üretimle ilgili bir sorunumuz yok yani "Türkiye'de üretimi artıralım." diye de bir sorunumuz yok. Türkiye'de fındıkla ilgili sorunumuz eğimli arazideki üreticinin gelirinin düşük olması. Yani Türkiye'de biz üretimi artıralım, daha çok satalım, katiyen doğru bir düşünce değil, düz ovalara daha çok fındık dikimi enflasyona sebep olur.

Bir de demin herhâlde bir yanlış anlaşılma oldu: Ben içinde olduğumuz yılı 300 bin ton civarında bir ürünle kapatacağımızı, 600 bin ton kabukluya tekabül edeceğini söyledim. Bu, herhâlde bu yıl için bir tahmin olarak algılandı, bunu da düzeltmek istedim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Eyvallah.

Buyurun İbrahim ağabey, mikrofonu artık verme ağabey, son söz senin.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Öncelikle Komisyonumuz olarak Değerli Başkanım, siz Değerli Başkanlar, hepimiz hoş bulduk. Ben de Komisyonun üyesi olarak... Belki bu gezdiğimiz 14'üncü şehir, sizi Allah inandırsın, hiçbirinde bu kadar ayrıcalıklı davranılmadı, en uzun zamanı burada harcadık, herkesi tek tek dinledik. Ben bu hususta bana destek verdiği için Başkanımıza teşekkür ediyorum. Herkes içinden geleni söylesin istemiştin.

Zaten bütün, hemen hemen her şey açıklandı. Bizim görevimiz de Komisyon olarak bunları toplamak hem Bakanlığımıza hem Meclisimize sunmak ve tekrar değerlendirmek ve en iyisine karar verebilmek.

Ben, özellikle Komisyon Başkanım'dan bir şeyi daha not almasını rica edeceğim, bunun üzerine basa basa... Bizim aslında özellikle meyilli arazide fındık üreten insanların... Başkanım, siz de gördünüz bugün, biz böyle -şöyle bir meyilli arazide eğer ayağın kayarsa dereye kadar yuvarlanabileceğin- çok zor şartlar altında fındık topluyoruz. Onu yukarıya, bir patika yoluna çıkarabilmek için de ekstra efor sarf ediyoruz sırtımızda çuvalarla falan filan. Bu meyilli arazi için bizim bir isteğimiz var: Dönüm başına 100 dolar -4 bin lira- bütün işi çözeriz. Yani öbür anlatıklarımızın haricinde ben özellikle bunu hem Başkanım size hem Bakanımıza -beraber gidelim isterseniz- ama bu söylemi yapmak zorundayız. Hakikaten ara, çığa çok açılıyor. Bizimle beraber aynı maliyette değiller, çok daha ucuza mal edenler daha iyi kazanç elde ediyorlar. Bunu bir dengeye oturtabilmemiz için dönüm başına 100 dolar yani 4 bin lira civarında bir parayla biz çoğu sıkıntımızı çözebiliriz diyorum.

ALTINORDU ZİRAAT ODASI BAŞKANI ATAKAN AKÇA - Vekilim, ilk çıktığında da böyleydi biliyorsunuz. 2009'da 100 dolardı bir dönümü, onu istiyoruz yani özel bir şey istemiyoruz aslında, onu da dile getirebilirim.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Yok, bu mantıklı yani özellikle meyilli arazi için gerçekten; bu bizim şehrimiz gerçekten çok zorlu bir coğrafya. Şöyle bir arazinin içerisinde ayaklarınız yan yan duruyorsunuz ve oradan fındık toplamaya çabalıyorsunuz; gerçekten çok çok sıkıntılı bir süreç yok o. Sayın Başkanımıza da özellikle gösterdim. Hani, bu meyilli arazide durmak değil yalnızca, aslında birazcık oraya inip bir durup bir de orada çalışmayı denemek lazım; gerçekten muhteşem bir şey, bizim çok büyük bir eforumuz var burada.

Ben hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Özellikle de buraya kadar -Başkanımız sağ olsun, dediğim gibi- gezdiğimiz bütün şehirler içerisinde... Siz de bana katılırsınız değil mi Vekilim? Özellikle pozitif ayrımcılık yaptık, çok uzun konuştuk burada.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Niğde'de bu kadar olmadı.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, üniversiteden Sayın Dekanımız da burada herhâlde.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hocam en sonda mı toplasa? Biz de konuya girmişken...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Öyle mi? Şöyle yapalım: En son Komisyon üyelerimizle bitireceğim Ömer ağabey. Hocamdan da bir böyle, hani, çok özet yani bu işin bilimsel yönü nedir yani konuya gerek fındık yetiştiriciliği bakımından gerek tarım ekonomisi bakımından... Size zahmet, kısaca bir...

Şimdi, akademinin değerlendirmesi olmadığı zaman -biz bazen afaki- herkes kendi bulunduğu yerden, kendi baktığı pencereden değerlendirebiliyor ama bilim konuya daha analitik bakar.

Buyurun.

ORDU ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ DEKAN VEKİLİ PROF. DR. FATİH ÖNER - Sayın Başkan, sayın milletvekillerim; şimdi şöyle bir şeyler söyleyeyim: Bizim gerçekten Ordu olarak coğrafyamız çoğu şeyi yapmaya asla müsaade etmiyor yoksa biz bilimsel olarak işte diyebiliriz ki: Bu, özellikle zirai donu engellemek adına sulama sistemleri, ondan sonra, rüzgâr panelleri vesaire, kimyasal gübreleme ve kimyasal ilaçlamalar, zirai don için... Bunların Ordu'da yapılma olasılıkları teknik

olarak mümkün değil alternatif ürün de söz konusu değil, onun için bunları da özellikle belirtmek istiyorum. Sayın Başkan, mesela zirai donu önlemek için ne yapabiliriz? Önceden uyarı sistemleri olduğunda arazilerde, işte, lastik yakma veya havayı karartma gibi sistemler yapabiliriz ama bu coğrafyada bunları yapacak iş gücü, kişi vesairesi söz konusu değil yani Sayın Başkan, bunları özellikle belirtmek istiyorum.

Bir de fındık gerçekten sosyoekonomik bir ürün, sadece ekonomik bir ürün değil sosyoekonomik bir ürün. Bu manada da bu coğrafyadaki insanların -Sayın Vekilimizin de dediği gibi- kesinlikle ayrıca bir şekilde desteklenmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hocam, teşekkür ediyorum.

Evet, Ömer ağabey...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Don afetinden dolayı da geçmiş olsun diyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımızın otuz üç dakika önce yaptığı açıklamaya göre -ajansa düşüşü- ödemelerin kasım ayında yapılacağı yönünde bir konuşması oldu. Bu konuda da bilgi sahibi olmayanların bilgisi olsun diye oradan işe başlayalım.

Yani biz gelecek yılı kurtaralım diye hemen verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz çünkü gübre alınacak, ilaç alınacak, bakımı yapılacak ama kasıma kadar sarkarsa çoğu yerde bakımda, ödemede sorun olacak, kredi dönüşlerinde de problem yaşanacak.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Zirai Don Komisyonunun şöyle bir faydası oldu, biz alanda da gittiğimizde, gördüğümüzde yaşananlar anlatılır hâle geldi ama sorun şu: Dünyü anlatıyoruz, yaşadığımızı anlatıyoruz, geleceği düşünerek değerlendirme içinde olma zamanı geldi çünkü iklim değişikliği gibi dünyanın tümünü etkileyecek göçlere, çalışma yaşamının değişikliklerine, ürün desenlerini, üretimi etkileyecek bir olaya "On yıl önce don oldu, bu kere oldu, seneye olmayacak." türünden bakma şansımız yok. Artık iklim değişikliği nedeniyle her bölgede, her an, her sorunu yaşayabiliriz. Doluyu, donu, ani ısı değişimleriyle ortaya çıkabilecek problemleri, rüzgârı, kum fırtınasını Türkiye de dünya da yaşayacak ve bunun yanında ortaya çıkan zararlılarla -ki sizin kocarca da buna örnektir, Akdeniz sineği de buna örnektir- ürünler, farklı ilacı dahi geliştirilememiş türlerle de karşı karşıya kalacak. İnsanların psikolojik etkilenmesi olacak, göçlere neden olacak. Sizlerin akıl insanlar olarak bu toplantıları, çalıştayları Bakanlığın yaptığı bazı çalışmalarla bütünleştirip tartışmanızda yarar var. Yani şöyle bir yaklaşımın Türkiye açısından gelecekte sorun yaratmayacağını söyleyemeyiz. Hani "Alternatif ürün yok." sözünü biraz daha açmak gerekiyor. Yani coğrafyanın bize dayattığı bazı şeylerin dışında arayışlar oluyor mesela biraz evvel ıhlamuru Başkan söyledi, onun gibi, hayvancılığı yeniden değerlendirmek gibi yöntemleri düşünmemiz lazım.

Hani, bir söz var "Bir musibet, bin nasihatten iyidir." diye, bu yaşadıklarımızın bizlerin geleceğe bakış açısını değiştirmesi gerekiyor. Kaderci anlayıştan ziyade bilgiyi, bilimselliği, Allah'ın bizlere söylediği gibi "Akıl verdim, aklınızı doğru kullanın." mesajını iyi algılamak gerekiyor. Türkiye'nin önümüzdeki süreçte alternatif ürün arayışı bunun için gerekli: Bakın, biz Türki Cumhuriyetlerine falan gidiyoruz, Türkiye'nin yurt dışına sattığı ürüne alternatif ürünler üretmeye çalışıyorlar. Biraz evvel Sayın Vekilim rakamlara baktı, Gürcistan, fındık pazarına bizden daha düşük fiyatla giriyor ama dünyada fındık şu anda 236 dolar; değil mi?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - 6 dolar New York Borsasında.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 6 dolar, Türkiye'ye döndürdüğümüz zaman ama bizim TMO 160 liradan satıyor yani dünyanın altında bir rakam olduğu için söyledim.

Şimdi "alternatif ürün" dediğimiz olay yalnızca benimsenen veya söylenenin dışında... Dona karşı dayanıklı fındık, bunun üzerine Üniversitemiz çalışabilir. Hani, eksi 4 derece olmaz da eksi 16 derecede nasıl ürün çıkarılabilir? Çünkü bizim İlhami Bey bu "hibrit tohum" dediğimiz olguyla yoğunlaştığı için söylüyorum: Dona dayanıklı ya da ani hava değişimlerine dayanıklı ürünlerle ilgili üniversitelerimizin mutlak surette çalışma geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Biz alanda şunu da gördük: Daha önceki kuraklık sürecinde ani sıcaklıklarda Hatay bölgesine gittik, mandalinalar zeytine dönmüş ama "anam babam usulü" dediğimiz eski mandalinalarda bir şey yok. Şimdi, coğrafyaya uygun ürün olduğu için onlar daha az zarar görmüş. Bunları da sizlerin tartışması, konuşması, odaların, birliklerin, bu konuya diğer ilgi duyanların, üniversitelerin mutlaka değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum, yoksa dünya büyük bir felakete doğru sürükleniyor. Bakınız, elli yıl sonrasında Türkiye'nin su kaynaklarında oluşacak sorunlardan büyük ölçüde sulama sorunları doğacak ama bunun ötesinde, Akdeniz'de 2 derecelik ısınmayla yaşam yaşanır olmaktan çıkıp İç Anadolu ya da Karadeniz'e -hiç geçmediğine göre herhâlde biraz şanslısınız- bu taraflara göç başlayacak. Afrika'dan beklenen Avrupa'ya göç Birleşmiş Milletler rakamlarında 143 milyon kişi arkadaşlar ve bu yüzyılda gerçekleşecek, bunu düşünün, Türkiye'ye 10 milyonunun daha geldiğini, Türkiye'nin yaşam şartlarının ne olduğunu.

Onun için, bu yaşanan zirai donun hepimizi düşündüren, bu bağlamda daha alternatif, daha üretici, daha çözümcü ve sorunu kapsayıcı biçimde bakış açısı yaratan bir noktaya çekilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sizlerle bir arada olduğumuz için mutluluğumu ifade ediyor, organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Bir de Tarım İl Müdürümüz de -sağ olsun- Giresun'u güzel açıkladı ama biz ilk günden beri hep şunu söylüyoruz: Gittiğimiz bütün il müdürleri sizin gibi teknik bilgiler verdi ama sağ olsun Giresun İl Müdürümüzün anlattığı biçimde biz bilgilenmeyi çok istedik ama öbür bilgiler için de teşekkür ederiz.

Sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Ömer Bey.

Buyurun.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Sayın Valim, Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, sivil toplum örgütlerinin çok kıymetli başkanları, kıymetli çiftçilerimiz; hepiniz öncelikle hoş geldiniz.

Öncelikle, tüm bölgenin fındık üreticilerine ve tüm halkımıza geçmiş olsun dileklerimizi iletmek istiyoruz. Ordu, Giresun, Samsun, bu bölgenin tamamında gerçekten fındık üreticilerimiz çok büyük yıkıma uğramış bu sene içerisinde. Buraya gelmeden önce Piraziz Armutçukuru köyüne gittik, orada 650 rakımın üstünde tüm fındık üreticilerinin fındığının ne kadar zarar gördüğünü gördük. Önümüzdeki yıllarda bunların devam edebilmesi için üreticilerimizin ne şekilde ilaç kullanması ve bahçelerimize bakım yapmasıyla ilgili orada çiftçilerimiz bizlere gerekli taleplerini iletti.

Tabii, dünya fındığının üçte 2'sinin üretildiği bir Türkiye var ve dünyada "Giresun fındığı" denildiği zaman bir kalite, bir marka ve bunda ön plana çıkacak Ordu fındığı, Giresun fındığı ve tüm Türkiye'deki fındıkların tamamını topladığımız zaman dünyanın en büyük üreticisi oluyoruz. Tabii, buranın geçimi tamamen fındık üzerine kurulu, bütün Karadeniz. Tabii, millet belki bilmez ama Tokat'ın bir bölümü de fındık üreticisi çünkü Ordu ve Samsun'a bizler komşuyuz Gökal bölgesinde yani aynı iklimi yaşıyoruz, onun için biz de bir fındık üreticisiyiz. Görünen şu ki: Bu sene fındık ne yazık ki 400-500 rakımın üstünde hiç oluşmamış, yüzde 90-100'lere varan bir zarar ortada. Bunu nasıl telafi ederiz? Biz Komisyon olarak geldik, sizden görüşleriniz almak, köylere giderek saha ziyaretleri yaparak bunları tespit etmek üzere kurulu bir konuşuyoruz. Tabii, bu tespitlerimizi biz bakanlıklara ileteceğiz yani Başkanım da az önce ifade etti, biz önerilerimizi söyleyeceğiz, inşallah Hükümetimiz de buna göre bir önlem alıp tüm çiftçilerimizin mağduriyetini mümkün olduğu ölçüde karşılamaya çalışacak.

Tabii, buradan edindiğimiz izlenimler içerisinde birkaç cümle etmek istiyorum. Özellikle 2/B arazilerinin tekrardan insanlarımızın hizmetine sunulup kayda girmesi ve bundan dolayı da ÇKS'ye girerek bu süreçleri değerlendirmek istiyorlar. Ürün bazlı en az yüzde 50 oranında kayıp gözüküyor, bunların telafisi ve ilerleyen yıllarda da bu süreçleri devam ettirebilmek için desteklenmesini arzu ediyorlar.

TARSİM'le ilgili güvenle sigorta yapabilmenin şartlarının yerine getirilmesini istiyorlar. Tabii, bunu yaparken ekspertizlerden ve diğer konulardan bazı şikâyetler aldık mı? Aldık ama bunun düzeltilmesi ya da bir sisteme konulmasıyla ilgili - TARSİM Bölge Müdürümüz zaten burada- gerekli şeyleri de inşallah Bakanlık düzeyinde ileteceğimizi özellikle bildirmek istiyorum.

Tabii, alınan kredilerin özellikle ötelenmesi, ertelenmesi ve bu seneki yapılacak faaliyetlerle ilgili de faizsiz kredilerin yeniden alınmasıyla ilgili de çiftçimizin bir talebi var. Özellikle Oda Başkanımızın söylediği karanfil zamanında TARSİM'in dâhil edilmesiyle ilgili de bir arzuları var, onları da ileteceğiz inşallah. Özellikle Gürgentepe Belediye Başkanımızın ıhlamur ve kestane üretimiyle, kestane ağaçlarının üretimiyle ilgili fikri de bizim için gerçekten iletebilecek şeyler arasında. Tabii, bir de dünyayla rekabette bizler belirleyici bir ülkeyiz ama maliyetlerimizin daha da azaltılabilmesi için bir sistem içerisine girilip bizim daha fazla kâr etmemizle ilgili bir süreç de girilebilir diye notlarımızı aldık.

Tabii, ben bu süreçte buraya gelip fikirlerini söyleyen tüm oda başkanlarımıza, çiftçilerimize ve bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Gerçekten, gittiğimiz iller arasında en önemli şeyler öğrenebileceğimiz güzel bir toplantı oldu. Bu fırsatı verdiği için de Komisyon Başkanımıza da teşekkür ediyorum.

Hepinize özellikle geçmiş diyorum; hayırlı, mübarek olsun.

Sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyoruz Cüneyt Bey.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Başkanım, iki kelimedede...

Sayın Milletvekilimiz şimdi söyledi ya Cumhurbaşkanımızın açıklamasını, o kısmın -açıklamanın- orijinalini okuyayım isterseniz: "Nisan ayında son otuz yılın en düşük sıcaklıkları kaydedildi. Kimi yerlerde eksi 17'yi gören sıcaklık düşüşleriyle karşılaştık. Zirai don olayından 34 ilimiz büyük ölçüde olmak üzere 65 ilimiz etkilendi. TARSİM kapsamında hasar tazminatlarını ödemeye başladık. Sigortalı olmayan üreticilerimizin de zararlarını telafi ediyoruz. İnşallah, kasım ayına kadar hem sigortalı hem sigortasız bütün çiftçilerimizin zararlarını karşılamış oluruz." Orijinali buydu efendim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - ÇKS'siz yine ortada yok ama.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Öncelikle, dandan etkilenen tüm çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Tabii, bu Komisyon zirai donun illerdeki etkilerini araştırmak için kuruldu ama asıl amacı, bundan sonraki süreçlerde böyle bir durumla karşılaştığımızda ne yapmalıyız, ne tarz önlemler almalıyız ya da ne yapmalıyız; onunla ilgili de ciddi çalıştaylar yapacağız, araştırma yapacağız; o kısmını da çok önemsiyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın ekim sonu itibarıyla hem sigortalı hem sigortalı olmayan çiftçilerimizin yapmış olduğu masrafların karşılanmasıyla ilgili söylemi var. Söylemin devamında da şöyle bir şeyi de diyor: "Bundan sonraki süreçle ilgili..." işte TARSİM'i sürekli masaya yatırıyoruz ya "...hem çiftçilerimizin talepleri doğrultusunda verim ve maliyetleri güvence altına alacak, TARSİM'in daha anlaşılabilir yeni sigorta ürünlerini de inşa edeceğiz." diyor. Tabii, biz -aslında Başkanımız da söyler- biz Komisyon olarak da bir ara rapor verdik, ara raporumuzdaki ana maddelerden biri de buydu; bilfiil Başkanımız da Sayın Bakanımıza giderek de durumu izah etmişti. İnşallah, hepimizin bundan sonraki süreçte hem TARSİM'in güçlendirilmesi, tabana daha fazla yayılması noktasında hem de "Bundan sonra böyle afetler geldiğinde neler yapabiliriz?"i bu Komisyon güzel bir rapor hazırlayarak hem sizlerin istifadesine hem de milletimizin, çiftçilerimizin istifadesine sunacak diyorum.

Ben toplantı için, buraya katılımlarınız için çok teşekkür ediyorum. Gerçekten gelmek, aslında yerinde gelmenin ne kadar önemli olduğu çok önemli. Şunu çok net, hepimiz anladık ve bunu da söyleyeceğiz: Düz arazide fındık toplayan ile dağlık arazide fındık toplamanın ne kadar zor olduğunu... Kesinlikle ve kesinlikle biz de sizi destekliyoruz. Bence aynı şekilde destek... Evet, bizim fındık güzel, üretimi artırmamız lazım ama bizim bu bölgeye has fındığımızın üretimine ekstra destek vermemiz gerektiğine hep birlikte kanaat bizler de getirdik; bunun biz de mücadelesini vereceğiz, onun da sözünü vereyim buradan.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Nilgün Hanım.

Buyurun Vekilim.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Sayın Valim, Sayın Başkanım, çok kıymetli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, değerli milletvekilimizin dediği gibi, fındığı yemek çok güzel, ben de ilk defa fındık bahçelerini bir önceki ziyaretimizde Düzce'de görmüştüm. Şimdi, tabii ki Düzce ile Giresun'u görünce İbrahim Vekilimiz de dedi ki: "Ordu'nun yamaçları Giresun'un yamaçlarından daha dik, daha yükseklerde." Dolayısıyla fındık yemek çok güzel, lezzetli bir ürün ama şimdi, yerken biraz daha çok düşüneceğiz, ne zor şartlarda bu aşamaya geldiğini gördük.

Rabb'im bütün çiftçilerimizin, fındık üreticilerimizin inşallah emeklerini zayi etmesin diyorum, emeklerinin karşılıklarını inşallah fazlasıyla alırlar. Bunun için de bu dondan dolayı zarar gördükleri için, bu zararların karşılanması için de Rabb'im devletimize güç, kuvvet versin diyorum.

Bizleri böyle güzel şartlarda misafir ettiğiniz için başta Valimize ve tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Mevlüt Bey.

Buyurun İlhami Bey.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Uzun bir toplantı oldu, sabrınız için teşekkür ediyorum.

Şimdi, TAGEM Müdürümüzü burada görüyorum ben ve sunumlara baktığımızda 2014'te yine don zararının olduğunu ve dönem dönem zararların olduğunu görüyoruz. TAGEM de burada; Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün Enstitüsü var ve fındıkla ilgili ihtisas konusu. Benim merak ettiğim konulardan bir tanesi o günden bugüne kadar acaba ıslahat çalışmalarında donla ilgili bir çeşidin ortaya... Çünkü artık 2014 öncesi de vardı, şimdi de yıl 2025, o günden bugüne kadar yapılan bir çalışma var mı, onu merak ediyorum özellikle.

Yine destek... Değerli arkadaşlar, şunu bilmenizde fayda var: Bu Komisyonun destek miktarını belirlediği veya "Destek verecek." şeklinde bir alınının oluştuğunu görüyoruz. Bizim öyle bir görevimiz yok; biz fotoğrafı çekiyoruz, röntgenini çekiyoruz sorunun. Mecliste bize yetkiyi veren Parlamentodaki birimlerimize gideceğiz, Genel Kurulda bunun sunumunu yapacağız, raporumuzu vereceğiz. Asıl konu ondan sonraki bu raporun uygulanıp uygulanmaması iktidarın elinde.

Şimdi, az önce Cumhurbaşkanı Ziraat Bankası 4. Tarım Ekosistemi Buluşması programında açıklama yapmış "Kasım ayına kadar ödenecek." diyor; kasım ayına kadar zirai dondan etkilenen çiftçilerin ödemeleri yapılacak. Ben ilk günden beri ifade ettiğim şu cümlemin altını kalın harflerle, kalın bir şekilde çiziyorum, diyorum ki: "Hangi çiftçilerin?" Çünkü bir de Çiftçi Kayıt Sistemi'nde olmayan üreticilerimiz var, onların mağduriyeti ne olacak? Yine, diğer bir sorun da ben İlhami Özcan Aygun olarak sigorta yaptırmışım, TARSİM. Tamam, TARSİM'den ben zararımı alacağım ama şimdi Sayın Mevlüt Vekilim TARSİM yaptırmamış; o, bu zirai dondaki devletten desteği alacak ama ben TARSİM yaptırdığım zaman o destekten faydalanmıyorsam o zaman anayasal hakkım diyorum ki: "Eşitlik yok." Bunun da burada ortaya konulması gerekiyor. TARSİM yaptırmanın da yaptırmayanın da ÇKS'li olanın da olmayanın da bu yapıdan, destekten faydalanması gerektiğinin altını çiziyorum.

Yine ayrı bir konu, borç öteleme. Ziraat Bankası ve Tarım Kredilere çiftçilerimizin borçları var. İşte, hasattan sonra bunlar dönemine göre planlanmış, ödenecek ama kazanç yok, nasıl ödeyecek? O zaman bunun acil olarak iki yıl -en az iki yıl- ve üç yıla kadar faizsiz ötelenmesi gerekiyor; bu da yetmez arkadaşlar. Bugün de gördük, dün de gördük, geçen hafta da gördük. Bir de bu zarar gören arazilerin, alanların tedavisi gerekiyor, o tedaviyi yapacak güç lazım. Bitkiyi ayakta tutmak için, onu ayakta tutmak için paraya ihtiyaç var, desteğe ihtiyaç var yani çiftçiye ek desteklerin sunulması gerekiyor.

Ben Nilgün Hanım'a... Vallahi yandı, Plan ve Bütçeye ben sık sık gidiyorum, Plan ve Bütçeye gittikçe bu az önce vermiş olduğu sözü hatırlatacağım. Çiftçilere desteğin artırılması konusunda ben onun, işin takipçisi olacağımı da söylüyorum. Az çok birbirimizi tanıyoruz. Vallahi çiftçi üretense biz sonuna kadar bunu kollarız, hep beraber bunun üstesinden geliriz diyorum ama şunu unutmayınız ki: Üretirsek varız, üretmezsek yok oluruz. Bunu geçtiğimiz yıllarda Covid döneminde yaşadık. Fındık ayrı bir ürün ama gıdamıza ihtiyacımız olan ürünlerde de sıkıntı yaşadık ve yaşıyoruz da onun tedbirini almak için bence üreticiyi pamuklar içerisine, o çiftçiye pamuklar içerisine sarmamız gerekiyor, onlara göz bebeği gibi bakmamız gerekiyor diyorum.

Hepinize katılımınızdan dolayı teşekkürlerimi sunuyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum İlhami Bey.

Evet, son söz sizde Şerafettin ağabey.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Evet, Sayın Valim...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Sayın Başkanım, bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun, kısa ama Hocam, mümkün olduğunca kısa.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Sayın Valim, Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; bilgilendirme yapmak istiyordum.

Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü olarak ilkbahar geç donlarına daha dayanıklı çeşit geliştirme anlamında Allahverdi fındık çeşidini geliştirdik. Şu anda Türkiye'de...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hangisini? Tam duymadık.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Allahverdi fındık çeşidi. Şu anda Türkiye'de yaygın olarak...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tescil... Üretime geçildi mi?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tescil edildi mi, üretime başlandı mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - 2015 yılında tescil edildi. Şu anda doku kültürüyle üretim aşamasındayız. Önümüzdeki günlerde...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Özelliği ne bu yeni kültürün?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Sayın Vekilim, bu çeşidimiz şu anda Türkiye'de en yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan çakıldak fındık çeşidinden bir hafta on gün daha geç yapraklanma...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Geçici bir türü yani böylelikle don riskini azaltıyor, geç uyanıyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Evet, Düzce ve Trabzon bölgesinde yapmış olduğum adaptasyon çalışmasında şu anda birim alana en fazla verim yine Allahverdi fındık çeşidinde, randımanı yüzde 46-48 arasında...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Anacı hangisi?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Anaç değil bu kendi kökünde...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yeni çeşit Başkanım bu.

Sevgili Müdürüm, yalnız, tescil yılı 2015, yıl 2025, hâlâ daha siz bunu çoğaltacaksanız vay hâlimize. Kusura kalma, ben de meslektaşınım. "Doku kültürü yapıyoruz." diyorsunuz ve doku kültüründe daha da hızlı bir şekilde bunu yapmanız gerektiğini hepimiz biliyoruz. Demek ki bir yerde bir...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Denemeleri yapılmıştır belki.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, tescil olduğu zaman bitmiştir Başkanım, tescil olduğu zaman o çeşit artık üretime adaydır, üretime girer.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Şu anda üretimimiz normal olarak devam ediyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Nerede var?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde. Tüm dünya içerisindekiyle ilgili konuşuyorum: Doku kültürüyle çoğaltılması en zor tür ve bizim şu andaki yapmış olduğumuz çalışma diğer dünya ülkelerinden bir tık daha öndedir.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Fındık mı doku kültürüyle üretilmesi en zor olan?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Evet, en zor olan türlerinden biridir. Allahverdi fındık çeşidi kuraklığa ve hastalıklara, zararlılara karşı daha dayanıklı bir çeşittir. Şu andaki benim ve Enstitü olarak da favori çeşidimizdir; yüksek rakımlara, sahil kuşaklarına rahatlıkla önerebileceğimizeyizdir.

Bunun haricinde, çakıldak fındık çeşidinde klon seleksiyonu çalışmamız var, bunun içerisinde geç yapraklanan verimli çeşitlerimiz var. Yine, yonga olarak bilinen bir genotipimiz tescil aşamasındadır, geç yapraklanıp erken olgunlaşmaktadır.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu konuda bizim Komisyona bir rapor gönderirseniz...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Saygılarımla.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Yani detaylı bir rapor olursa biz burada en azından bir öneri olarak da dâhil ederiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir şey daha sorayım Sayın Müdürüm: Şu anda tesis edilen arazi var mı o Allahverdi çeşidinden, ne kadar arazi tesis edildi? 2015'ten bu tarafa sizin bir üretim yapmanız lazım, bir şey ortaya koymanız lazım. Şu anda tesis edilen arazi var mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Şu anda üreticilerimize bunların dağıtımına başladık Sayın Vekilim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ne kadar dağıttık? Şöyle bir şey soruyor, biz de merak ediyoruz bunu: Bu konuda kurulmuş bahçeler var mı yani böyle artık üretim veren?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Yeni yeni tesislerimizi yapıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yaptınız mı, var mı yani? "Yapıyoruz..."

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI FINDIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ YUSUF BİLGİN - Yapıyoruz, evet.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Araştırıyorlar ama dağıtmaya başlamışlar, bunu projelendirecek. İşte, DOKAP mı ne...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Nilgün Hanım, bakınız, benim ihtisas konum, ben de bildiğimden dolayı soruyorum: On yıldan beri 2015'te tercih edilen bir çeşit neden hâlâ ticarete konu olmamış, çoğaltılmamış, onu söylemeye çalışıyoruz. Yani bir yerde bir sıkıntı var, demek ki TAGGEM'de, üretme aşamasında, çoğaltma aşamasında... Benim söylemek istediğim, on yıldan beri bu çeşit daha ticarete girmediyse ne zaman girecek, bunu öğrenmek istiyorum. Üretimi çoğaltmayla ilgili sıkıntıları var demek ki, destekle ilgili, araştırma enstitülerinin hem eleman sıkıntısı var...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu konuyla ilgili bir raporu bize de ulaştırın, biz de gerekirse Bakanlık nezdinde, TAGEM nezdinde ve Bakanlığın desteklemesi içerisinde yapılması gereken bir şey varsa yapalım Sayın Müdürüm.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sevgili Başkanım, Sayın Müdürüm de buradayken belki tamamlama konusunda... Ben araştırma enstitülerindeki hiçbir ıslahatçının emekli olana kadar o araştırma enstitüsünden ayrılmamasını talep ediyorum. Neden mi? Nedeni şu: Siz ıslahat çalışmasını başlatıyorsunuz, üç-dört yıl sonra tayin olup gidiyorsunuz, ben geliyorum, diyorum ki: "Ya, değiştireyim." Tekrar başa dönüyorum ve sonuçta havanda su dövüyoruz arkadaşlar. Bunun önüne geçecek tek kanun şu: Tarımsal araştırmalarda personel yönetmeliği çıkararak oradaki elemanların emekliliğe kadar o ortamı hiç terk etmemesi gerekiyor. Doğru mu Müdürüm?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun Vekilim.

Son sözü siz söyleyin. En son konuşan zor konuşur, biliyorsunuz.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Valim, Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli katılımcılar; hepinizi saygıyla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Emeği geçen ve organizasyonunu yapan başta Sayın Valimiz olmak üzere herkese teşekkürlerimi arz ediyorum.

Tabii, bir afet üzerinden aylar geçti, şimdi bununla ilgili yaraları sarma noktasında çalışmalar yürütüyoruz. Kayısı, elma, şeftali, ceviz, üzüm, fındık, incir, efendim, buna benzer daha 15-20 kalem üzerinde ciddi hasar var, Türkiye'nin dört bir tarafında ciddi hasar var, özellikle 35 tane ilimizde.

Şimdi, öncelikle ben bir kez daha geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Bugün de 3'üncü etap saha çalışmamız nedeniyle buradayız. Efendim, biraz önce Başkanımız diğer illeri ifade ettiler, bugün de biraz sonra inşallah Tokat ve Amasya'ya gideceğiz.

Üreticilerimiz konuştu, sizler de konuştunuz. Gördüğümüz kadarıyla özellikle çiftçilerimizin beklentilerini ben hemen 3-4 cümleyle ifade etmek istiyorum, sözü de uzatmadan. Sigortalı, sigortasız, ÇKS'li, ÇKS'siz hiçbir şey fark etmiyor, bizden bekledikleri bir şey var. Diyorlar ki: "Arkadaş, biz önümüzdeki yıl için harcama yapmak istiyoruz. Nasıl bir harcama yapacağız? Nereden bir harcama yapacağız?" Ben de öneriyorum, diyorum ki: Kendilerine faizsiz bir imkân tanınmalı, bir destek verilmeli, onların da beklentisi zaten bu, önümüzdeki dönem için bir destek. Bir de geçmiş dönemde kredi borçları var, Ziraat Bankasına var veya başka yerlere var, bunların da yapılandırılması hususu, beklentileri var çiftçilerimizin; bunda da iki-üç yıl ne kadar olabiliyorsa yine faizsiz olmak üzere bir destek verilmeli. Bir 3'üncü beklentileri efendim: Tabii ki bunlar sigorta, BAĞ-KUR ödüyorlar; bunlarda da bu ödemelerde de ya devlet tarafından karşılanmalı ya da bunlar için de bir öteleme yapılmalı, bir taksitlendirme yapılmalı, faizsiz bir yapılandırma yapılmalı.

Bir de arkadaşlarımız yine ifade ettiler, ben tekraren bir cümleyle ifade etmiş olayım: Bu ürünlerle ilgili devlet desteklerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor. Yani işte, "Şu kadar dolarmış, efendim, şimdi düşmüş 5 dolara, 10 dolara..." ama bu sadece fındıkta değil de diğer bütün ürünlerde de var. Dolayısıyla bunların komple yeniden düzenlenmesi gerekiyor bu rehabilitelerinin yapılabilmesi için.

Ben sözü çok daha uzatmayacağım, zaman da çok ilerledi, onu da görüyorum.

Ben, bütün arkadaşlarımıza katılımlarından dolayı ve katkılarından dolayı teşekkürlerimi arz ediyorum, heyeti de saygıyla, hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, çok değerli hazırun, kıymetli katılımcılar, misafirler, Sayın Valim; Giresun-Ordu ziyaretimizin bu bölümünü burada tamamlamış oluyoruz. Hepimiz notlarımızı aldık, az çok konulara da vâkıf olduk, sizler de vâkıfsınız.

Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum hepinize.

Saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 17.29